

Tradenomiopiskelijoiden kokemuksia ja mielipiteitä opintojen rahoittamisesta ja opintolainasta inflaation aikana

Maarit Pasanen

Laura Pulli

Opinnäytetyö, AMK
Tammikuu 2024
Liiketalouden ala
Tradenomi (AMK), liiketalous

Pasanen Maarit, Pulli Laura

Tradenomiopiskelijoiden mielipiteitä ja kokemuksia opintojen rahoittamisesta ja opintolainasta inflaation aikana

Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Tammikuu 2024, 59 sivua

Liiketalouden tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö AMK.

Julkaisun kieli: suomi

Julkaisulupa avoimessa verkossa: kyllä

Tiivistelmä

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää mielipiteitä ja kokemuksia tradenomiopiskelijoiden opintolainan nostamisesta ja opintojen rahoittamisesta korkojen vaihdellessa inflaation aikana. Aihe oli ajankohtainen, sillä korkojen nousu ja niiden vaikutus opintolainaan oli herättänyt laajaa yhteiskunnallista keskustelua. Tutkimuksessa tarkasteltiin muutoksia lainanostokäyttäytymisessä ja halukkuutta ottaa lainaa korkojen noustessa, sekä vaihtoehtoisia tapoja, joita opiskelijat harkitsevat opintojensa rahoittamiseen. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin niitä ajatuksia, joita korkojen nousu herättää erityisesti opintolainan takaisinmaksun näkökulmasta.

Opinnäytetyön tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin yksilöteemahaastatteluja. Osallistumisen kriteerinä oli, että opiskelijat olivat aloittaneet opintonsa vuonna 2020 tai 2021 ja opiskelivat päiväopiskelijoina Jyväskylän ammattikorkeakoulussa liiketalouden tradenomin tutkintoa. Lisäksi tutkimukseen osallistuvien tuli olla nostanut opintolainaa kyseisen tutkinnon aikana. Kriteerit täyttyviin opiskelijoihin otettiin yhteyttä sähköpostitse, ja lopulta tutkimukseen osallistui 10 opiskelijaa. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys sisälsi erilaisia artikkeleita, kirjallisuutta ja julkisyhteisöjen, kuten Kansaneläkelaitoksen (Kela), verkkosivuja.

Tutkimustulokset osoittivat, että haastateltavien lainannostokäyttäytyminen ei ollut merkittävästi muuttunut korkojen noustessa. Tämä johtui pitkälti siitä, että opiskelun rahoittaminen tapahtui pääasiassa opintolainalla tai työstä saaduilla ansiotuloilla. Kuitenkin halukkuus nostaa opintolainaa oli muuttunut jonkin verran korkojen noustessa. Lähes puolet opiskelijoista olivat harkinneet konkreettisten muutosten tekemistä opintolainan nostamisen suhteen. Opintolainan korkojen nousu oli saanut opiskelijat harkitsemaan vaihtoehtoja opintojensa rahoittamiseksi, mutta vielä ei oltu tehty konkreettisia toimenpiteitä. Korkoja ei koettu vielä niin korkeiksi, että ne olisivat vaikuttaneet merkittävästi opintolainan nostamiseen.

Tutkimustuloksista selvisi, että opiskelijat kokivat toimeentulonsa riittäväksi, mikä poikkesi ennako-oletuksista. Tämä johtui suuresti lainan ottamisesta sekä ansiotuloista. Opiskelijat kokivat myös työllisyysnäkömängsä valmistuttuaan todella hyväksi, mikä lisäsi luottoa opintolainan takaisinmaksua ajatellen. Opintolainaa koettiin myös edelleen taloudellisesti järkeväksi ratkaisuksi korkojen noususta huolimatta.

Avainsanat (asiasanat)

Lainat, opintolainat, opintotuki, korko, inflaatio, haastattelututkimus

Muut tiedot (salassa pidettävät liitteet)

-

Pasanen Maarit, Pulli Laura

Opinions and experiences of business administration students on financing their studies and taking student loans during inflation

Jyväskylä: JAMK University of Applied Sciences, January 2024, 59 pages.

Business Administration. Degree Programme in Business Administration. Bachelor's Thesis.

Permission for open access publication: Yes

Language of publication: Finnish

Abstract

The aim of the thesis was to explore the opinions and experiences of Bachelor of Business Administration students regarding taking out student loans and financing their studies, especially in the context of fluctuating interest rates during inflation. The topic was timely, as the effect of rising interest rates on student loans had sparked considerable societal debate. The research in the thesis explored changes in loan taking behavior and willingness to take out the loan when interest rates rise, as well as alternative ways students consider financing their studies. Additionally, the study examined the thoughts raising about the rising interest rates, particularly concerning the repayment of student loans.

The research methodology used in the thesis was qualitative. Individual thematic interviews were conducted as the data collection method. The criteria for participation were that the students had started their studies in 2020 or 2021 and were studying as full-time day students pursuing a Bachelor's degree in Business Administration at Jyväskylä University of Applied Sciences. Additionally, participants were required to have taken out a student loan during their degree. Students meeting these criteria were contacted via email, and ultimately, 10 students participated in the study. The theoretical framework of the thesis included various articles, literature, and publicly available resources such as the website of the Finnish Social Insurance Institution Kela.

The research findings revealed that the loan taking behavior of the interviewees had not significantly changed with the rise in interest rates. This was largely due to the fact that financing their studies primarily occurred through student loans or income from part-time employment. However, the willingness to take out student loans had changed to some extent with the increase in interest rates. Nearly half of the students had contemplated making concrete changes in their approach to take out student loans. The rise in student loan interest rates had prompted students to consider alternatives for financing their studies, although no concrete actions had been taken yet. The interest rates were also not perceived as high enough to have had a tangible negative impact on taking out student loans.

The research findings indicated that students felt their financial situation was sufficient, in contrary to the initial assumptions. This was due to taking out the loan as well as earned income. Students also had a positive outlook on their employment prospects after graduation, which increased their confidence in repaying their student loans. Despite the rise in interest rates, students still considered student loans to be a financially viable option.

Keywords/tags (subjects)

Loans, student loans, financial aid to students, interest, inflation, interview survey

Miscellaneous (Confidential information)

-

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Tutkimusasetelma	5
2.1	Tutkimusongelma ja -kysymykset	5
2.2	Tutkimusmenetelmät	6
2.3	Aineistonkeruu ja -analyysi	7
3	Korkeakouluopiskelijan taloudellinen tilanne ja tyypillisimmät tulonlähteet	10
3.1	Korkeakouluopiskelijoiden tilanne taloudellisesti	10
3.2	Opintotukijärjestelmä	12
4	Inflaatio ja korot	23
4.1	Opintolainojen korot	25
4.2	Korkojen kehitys	27
5	Tutkimuksen tulokset	29
5.1	Tutkimuksen toteutus	29
5.2	Miten inflaatio on vaikuttanut opintojen rahoittamiseen ja opintolainan nostamiseen?	41
6	Pohdinta	42
6.1	Johtopäätökset	42
6.2	Oma oppimisen arviointi	45
6.3	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	46
	Lähteet	50
	Liitteet	55
	Liite 1. Teemahaastattelurunko	55

Kuviot

Kuvio 1. Valtion takaamien opintolainojen kokonaispääoma 2010-2021 (Rautesalo, Kilpeläinen & Lehtonen 2022)	21
Kuvio 2. Opintovelallisten lukumäärä 2005-2022 (Virtanen 2023)	22
Kuvio 3. Yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin mukainen inflaatio Suomessa (YKHI) vuosina 2020-2023. (Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi (YKHI), kuukausitiedot, 2015M01-2023M08 2023)	24
Kuvio 4. 12 kk:n Euriborin kehitys (Kortela 2023)	28
Kuvio 5. Pankkien prime korkojen ja 12 kk:n euriborin kehitys (Suomen talletuspankkien viitekorkoja ja euribor 12 kk:n euribor 2023)	28

Taulukot

Taulukko 1. Tukikuukaudet (Enimmäistukiaika ammattikorkeakouluopinnoissa 2023, muokattu)	14
Taulukko 2. Opintorahan määrä (Opintoraha 2023, muokattu)	15
Taulukko 3. Vuositulorajat (Opiskelijan omat tulot 2023, muokattu)	16
Taulukko 4. Ammattikorkeakoulututkinnon määräaika (Opintolainahyvitys 2023, muokattu)	19
Taulukko 5. Opintolainahyvityksen määrä (Opintolainahyvityksen määrä ja maksaminen 2023, muokattu).....	20
Taulukko 6. Haastateltavat	29

1 Johdanto

Korkeakouluopiskelijoiden opiskelun rahoittaminen tapahtuu nykyään entistä enemmän lainan avulla. Myös lainasummat ovat kasvaneet entisestään. Kuitenkin useiden tekijöiden summana korot ovat hyvin lyhyessä ajassa nousseet valtavasti. Opintolainassa yleisimmin käytössä oleva 12 kk euribor on myös viimeisen vuoden aikana noussut usean prosenttiyksikön verran. (Näveri & Viita 2023.) 2.5.2022 euribor oli 0,213, kun taas 8.5.2023 euribor oli 3,790. Vuoden aikana se on siis noussut hieman yli 3 ja puoli prosenttiyksikköä. (Euriborkorot päivittäin 2023.)

Korkojen nousu vaikuttaa etenkin juuri tällä hetkellä opiskeleviin opiskelijoihin merkittävästi, sillä nykyisille opiskelijoille tämä aiheuttaa ikään kuin tuplarasituksen. Tämä johtuu ensinnäkin opintolainan korkojen pääomittamisesta eli siitä, että pankki lisää korot opintolainaan puolen vuoden välein koko sen ajan, kun opiskelija nostaa opintotukea. Lisäksi korot pääomitetaan vielä kertaalleen viimeisen opintotukikuukauden jälkeen. Tuplarasituksen toinen tekijä on se, että opiskelija maksaa myös lyhennyksen aikaista korkotasoa siitä rahamäärästä, joka muodostuu nostetun lainan ja pääomitetun koron summasta. Näin ollen ”ilmaisena lainana” pidetyn opintolainan takaisinmaksettava osuus voi tämänhetkisen korkotason vuoksi nousta useilla tuhansilla. (Näveri & Viita 2023.) Motivaatio tutkimuksen toteuttamiseen on tullut siis aiheen ajankohtaisuuden vuoksi sekä sen vuoksi, että useiden opiskelijoiden näkemys opintolainan ottamisesta on ollut se, että laina on ikään kuin ilmainen.

Tutkimus käsittelee sitä, mitä liiketalouden opiskelijat ajattelevat opintojen rahoittamisesta ja opintolainasta nopean inflaation aikana korkojen noustessa. Tarkoituksena on siis selvittää sitä, miten haastatteluun osallistuvien lainannostokäyttäytyminen ja -halukkuus ovat muuttuneet korkojen noustessa, sekä millaisin toimin opiskelijat ovat rahoittaneet opiskeluaan nyt ja miten he jatkossa ajattelivat opintojaan rahoittaa. Tämän lisäksi tutkimuksessa selvitetään, millaisia ajatuksia korkojen nousu nostaa esille esimerkiksi opintolainan takaisinmaksua ajatellen. Ennakko-oletuksena myös on, että liiketalouden tradenomiopiskelijat ovat muiden alojen opiskelijoihin verrattuna keskimäärin tietoisempia korkotason muutoksista ja taloustilanteesta. Sen vuoksi onkin mielenkiintoista selvittää, miten muuttunut korkotilanne vaikuttaa juuri liiketalouden opiskelijoiden mielipiteisiin opintojensa rahoittamisesta opintolainan osalta.

Tutkimus tähtää siihen, että saataisiin käsitys siitä, minkälaisia ajatuksia ja mielipiteitä opintolainaa nostaneiden liiketalouden tradenomiopiskelijoiden keskuudessa herää ja minkälainen heidän tämänhetkinen suhtautuminen opintolainaan on nopeasti nousseiden korkojen seurauksena. Tutkimuskysymykseen pyritään vastaamaan suorittamalla kvalitatiivinen tutkimus teemahaastattelua menetelmänä käyttäen useille Jyväskylän ammattikorkeakoulun tradenomiopiskelijoille. Haastattelutavat on rajattu siten, että he ovat päiväopiskelijoita, jotka ovat aloittaneet opiskelunsa vuosina 2020 tai 2021. Tällöin he ovat opiskelleet sekä ennen inflaatiota, että inflaation aikana ja eläneet niin sanotussa murrosvaiheessa. Haastatteluun osallistumisen kriteerinä on myös se, että haastattelutavat ovat nostaneet opintolainaa tällä hetkellä suoritettavan tutkintonsa aikana. Teemahaastatteluista pyritään löytämään haastatteluissa toistuvat yhteneväisyydet sekä poikkeavuudet, joiden pohjalta muodostetaan johtopäätöksiä.

Opinnäytetyön tietoperusta tullaan koostamaan tutkimusongelmaan keskeisesti liittyvien teemojen tarkastelusta, joita ovat opintotukijärjestelmä, korot, inflaatio sekä opiskelijoiden taloustilanne. Näiden teemojen avulla pyritään luomaan tietoperustaan kattava käsitys siitä, mitkä asiat keskeisesti vaikuttavat tutkimuksen kohteena olevaan ilmiöön. Tietoperustan koostamisessa lähteinä tullaan käyttämään monipuolisesti erilaisia aihetta koskevia artikkeleita, kirjallisuutta sekä julkisyhteisöjen, kuten Kelan nettisivuja.

Tutkimuksesta on hyötyä työelämän kannalta monessakin mielessä. Opiskelijoiden heikko rahatilanne vaikuttaa opiskelumenestyksen lisäksi myös esimerkiksi mielenterveyteen ja jaksamiseen. Inflaation, ostovoiman heikentymisen ja opintolainan koronnousun myötä opiskelijoiden taloustilanne on heikentynyt entisestään, mikä aiheuttaa opiskelijoille entistä enemmän stressiä. On tärkeää ymmärtää, miten opiskelijat tällä hetkellä kokevat tilanteen, jotta opiskelijoiden taloudellista ja miksei myös mielenterveydellistä tilannetta voitaisiin pyrkiä helpottamaan tietyin toimin jatkossa. Opiskelijoiden taloudellisen vakauden varmistaminen takaa myös tulevaisuudessa toimintakykyisempiä ja koulutuksesta enemmän irti saaneita työntekijöitä. Opinnäytetyö voi toimia myös jonkinlaisena vertaistukena muille opiskelijoille, kun pääsee lukemaan toisten kokemuksia samassa elämäntilanteessa.

2 Tutkimusasetelma

Tutkimusasetelma kattaa tutkimusongelman tutkimuskysymyksiineen, tutkimusotteen ja tutkimusmenetelmät, aineistot ja niiden analyysimenetelmät sekä teoreettisen viitekehyksen. Tutkimusasetelmia on monenlaisia, mutta tämän opinnäytetyön tutkimus on toteutettu poikkileikkausasetelmana. Poikkileikkausasetelma on laadullisissa tutkimuksissa todella yleinen tutkimusasetelma. Poikkileikkausasetelmaan kuuluu se, että tutkittavaa ilmiötä tutkitaan tiettyinä aikoina hankitun aineiston avulla. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tämän opinnäytetyön tutkimuksessa haastatellaan haastateltavia vain kerran, eikä useassa ajankohdassa. (Vuori n.d.a.)

2.1 Tutkimusongelma ja -kysymykset

Tutkimusongelmalla tarkoitetaan ongelmaa, joka halutaan tutkimuksen avulla ratkaista. Opinnäytetyössä täytyy olla tutkimusongelma, koska se on tieteellinen työ. Tutkimusongelman määrittely ohjaa tutkimusprosessia, minkä vuoksi se on myös tärkeä asia opinnäytetyön onnistumisen kannalta. Tutkimuskysymykset pohjautuvat tutkimusongelmaan, joten tutkimusongelman kunnollinen määrittely on erittäin tärkeää tutkimuskysymysten onnistumisen kannalta. (Kananen 2015, 44.) Tutkimusongelma ja -kysymykset kuvataan yleensä kysymyksen muodossa (Tuomi & Sarajärvi 2009, 157). Näin tehdään myös tämän opinnäytetyön tutkimuksessa. Hyvän tutkimusongelman peruspiirteitä ovat yksiselitteisyys ja selkeys. Tutkimusongelma voidaan määritellä yhden tai useamman kysymyksen muodossa olevan lauseen avulla. Nämä kysymykset kertovat, mitä halutaan tarkalleen tutkia. (Günther & Hasanen n.d.) Tässä opinnäytetyössä tutkimusongelma on se, miten liikelatouden opiskelijat kokevat ja reagoivat inflaatioon ja nopeaan korkojen nousuun opintojen rahoittamisen ja erityisesti opintolainan suhteen. Tarkoituksena on selvittää, kuinka lainannosto-käyttäytyminen ja -halukkuus ovat muuttuneet korkojen nousun myötä ja miten haastateltavat näkevät korkojen nousun ja inflaation vaikuttavan heidän tulevaisuuteensa opintolainan takaisinmaksun ja opintojen rahoittamisen suhteen.

Tutkimuskysymysten tarkoituksena tutkimusprosessissa on saada vastauksia, joilla tutkimusongelma saadaan ratkaistua. Tutkimuskysymykset ohjaavat kysymyksiä, joita esitetään tutkittaville, mutta suoraan niitä ei voida tutkittavilta kysyä. Tutkimuskysymysten pohjalta laaditaan tarkenne-

tut kysymykset, joilla tutkimukselle syntyy aineisto. (Kananen 2015, 57.) Tämän opinnäytetyön tutkimukseen on laadittu kolme tutkimuskysymystä tutkimusongelman pohjalta. Nämä kysymykset ovat:

- Millaisia toimia opiskelijat ovat harkitsemassa rahoittaakseen opiskeluaikansa korkojen nousun ja inflaation myötä?
- Miten lainannostokäyttäytyminen ja -halukkuus ovat muuttuneet korkojen noustessa?
- Millaisia ajatuksia korkojen nousu ja inflaatio nostaa esille esimerkiksi opintolainan takaisinmaksua ajatellen?

2.2 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusmenetelmien tarkoituksena on ratkaista tutkimusongelma. Tutkimusmenetelmää valittaessa on tärkeää tuntea tutkimusongelma hyvin, koska se vaikuttaa merkittävästi tutkimusmenetelmän valintaan. Tutkimuskysymykset ja tutkimusongelma on tarkoitus ratkaista aineistonkeruusta tulleella tiedolla. Tutkimusotteen luonne määrittelee, millaisia aineistonkeruu- ja analyysimenetelmiä tutkimuksessa voidaan käyttää. Tutkimusotteet ovat joko kvalitatiivisia eli laadullisia tai kvantitatiivisia eli määrällisiä. (Kananen 2015, 65.)

Laadullisella tutkimuksella pyritään ymmärtämään ilmiötä, eikä yleistämään tilastojen muodossa. Laadullisessa tutkimuksessa käytetään aineistoja, jotka syntyvät esimerkiksi haastattelujen ja havainnointien sekä erilaisten dokumenttien muodossa. (Kananen 2015, 65-66.) Haastateltavien määrä laadullisessa tutkimuksessa on yksi tai muutama, kun taas määrällisessä haastateltavia on yleensä kymmeniä tai satoja (Kananen 2010, 38). Laadullinen tutkimus on paras tutkimusote ihmisten suhtautumisen ja asenteiden tutkimiseen. Laadullinen tutkimus on hyvä tutkimusote sellaisen asian tutkimiseen, jota ei vielä tunneta kovin hyvin ja josta halutaan saada syvällisempi näkemys. (Kananen 2015, 71.) Laadulliselle tutkimukselle ominaista on työläs ja haastava aineistonkeruu sekä analyysivaihe. Aineistoa kertyy yleensä enemmän kuin kvantitatiivisessa tutkimuksessa ja se on vaikeampi analysoida, koska sille ei ole tarkkoja tulkintaohjeita. Tutkimuksen

tekijän on paneuduttava aineistoon kunnolla. Aineistoa on koodattava, luokiteltava ja yhdisteltävä, jotta ymmärrys tutkittavaa ilmiötä kohtaan syntyy. (Kananen 2015, 72-73.)

Tämän opinnäytetyön tutkimus toteutetaan laadullisena, koska siinä pyritään saamaan selville ihmisten mielipiteitä ja kokemuksia opintolainan ottamisesta ja opintojen rahoittamisesta inflaation aikana. Inflaatiosta aiheutuva korkojen nousu opintolainan suhteen on myös aika uusi ja yllättävä ilmiö, varsinkin kun opintolainaa on pidetty halpana nollakorkolainana. Opiskelijoiden kokemusta vallitsevassa tilanteessa on hyvä tutkia, ja laadulliset menetelmät sopivat parhaiten tämän tutkimuksen tekemiseen. Laadullisella tutkimuksella ei pyritä yleistämään kaikkien Jyväskylän liiketalouden tradenomien käyttäytymistä ja toimintatapoja, vaan tuomaan esille ajatuksia ja mielipiteitä vallitsevasta tilanteesta.

2.3 Aineistonkeruu ja -analyysi

Laadullisessa tutkimuksessa aineiston keräämiseen voidaan käyttää useita eri menetelmiä. Yleisimpiä menetelmiä ovat kuitenkin kysely, haastattelu, havainnointi sekä tieto, joka perustuu erilaisiin dokumentteihin. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 71.) Tiedonkeruumenetelmän valintaan vaikuttaa se, kuinka tarkkaa ja autenttista tietoa halutaan tutkimuksella saavuttaa sekä tutkittava ilmiö ja sen ominaisuudet (Kananen 2010, 48). Menetelmiä voidaan käyttää useilla eri tavoilla. Niistä voidaan valita vain yksi käytettävä menetelmä tai yhdistellä useita menetelmiä tarpeen mukaan sekä myös käyttää niitä rinnakkain. Valintaan vaikuttaa niin ikään tutkimusongelma ja -resurssit. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 71.)

Teemahaastattelu on yksi laadullisen tutkimuksen tiedonkeruumenetelmistä (Kananen 2010, 53). Se on puolistrukturoitu haastattelu, mikä tarkoittaa, että haastattelussa kysymykset esitetään puoliavoimina ja myös avoimina. Suljettuja kysymyksiä, joihin haastateltava voi vastata annettujen vaihtoehtojen mukaisesti, ei käytetä teemahaastattelussa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75-77.) Tämä johtuu siitä, että mikäli haastattelijan on mahdollista ennalta määrittellä tarkat kysymykset ja vastausvaihtoehdot, on hänellä jo vahva ennakkokäsitys ja teoriapohja ilmiöstä, jolloin voisi ajatella määrällisen tutkimuksen olevan sopivampi keino tutkia ilmiötä (Kananen 2010, 57). Teemahaastattelu voidaan suorittaa niin yksilö- kuin ryhmähaastattelunakin. Tässä opinnäytetyössä teemahaastattelut suoritetaan yksilöhaastatteluina. Yksilöhaastattelulla saadaan luotettavampaa tietoa, vaikkakin analyysi yksilöhaastatteluissa vie enemmän aikaa kuin se veisi ryhmähaastatteluissa.

Haastateltavat valitaan teemahaastatteluun sen perusteella, keitä ilmiö koskee. (Kananen 2010, 53-54.) Tässä tapauksessa ilmiö koskee korkeakouluopiskelijoita, jotka ovat ottaneet opintolainaa. Opinnäytetyömme tutkimukseen on rajattu kuitenkin vain Jyväskylän ammattikorkeakoulun liiketalouden päiväopiskelijat, jotka ovat aloittaneet opintonsa vuonna 2020 tai 2021 ja ovat lisäksi nostaneet opintolainaa tällä hetkellä suoritettaviensa opintojensa aikana. Tutkimukseen haluttiin rajata sellaiset tutkimuskohteet, joiden opinnot ovat alkaneet ennen inflaatiota ja jatkuneet inflaation aikana. Ennakko-oletus on, että he ovat eläneet mielikuvassa, että opintolaina on nollakorkoinen. Liiketalouden tradenomeja oli mielenkiintoista lähteä tutkimaan siksi, koska he ovat mahdollisesti valveutuneempia ja tietoisempia vallitsevasta taloustilanteesta ja esimerkiksi korkojen vaihtelusta. Liiketalouden tradenomiopiskelijoista rajattiin vielä monimuoto-opiskelijat pois, koska tutkimukseen haluttiin osallistuvan ihmiset, jotka luultavasti opiskelevat ensimmäistä korkeakoulututkintoaan ja tekevät opintojaan täysipäiväisesti.

Laadullisessa tutkimuksessa on erittäin tärkeää analysoida jatkuvasti kerättyä tietoa. Näin tekeillä pystytään huomaamaan, milloin tietoa on kerätty tarpeeksi ja tulokset saturoituvat eli alkavat toistaa itseään, jolloin tiedon kerääminen ei ole enää tarpeen. Havaintoyksiköiden määrää ei voida siis päättää varmasti ennalta, vaan se varmistuu vasta, kun tietoa on jo kerätty ja samalla analysoitu. Kuitenkin laadullista tutkimusta käsittelevissä kirjoissa esimerkiksi 12-15 havaintoyksikköä on joskus esitetty olevan riittävä. (Kananen 2010, 54.) Tähän opinnäytetyöhön odotetaan niin montaa tutkittavaa, kuin halukkaita on osallistumaan.

Teemahaastattelun teemojen valinnassa tulee kiinnittää huomiota siihen, että niiden avulla saataisiin koko ilmiö katettua niin hyvin kuin mahdollista. Myöskään haastattelun alussa ei tule mennä yksityiskohtiin, jottei haastattelija sulje mahdollisesti merkityksellisiä ei-yksityiskohtaisia asioita pois. Haastattelun tuleekin edetä niin, että jokainen teema käydään yksi kerrallaan rauhallisesti läpi yleisestä yksityiseen periaatteella. Haastattelijan rooli on myös tärkeä teemahaastattelussa, sillä hänen tulisi osata tarttua haastattelussa ennalta arvaamattomiin haastattelun aikana ilmeneisiin asioihin, jotta haastattelulla saataisiin todella ymmärrys haastateltavan ajatuksista ja mielenpiteistä. Liian tiukka teemojen ja valmiiden kysymysten seuraaminen ilman haastateltavan kanssa tapahtuvaa vuorovaikutusta, johtaa siihen, että tiedon luotettavuus kärsii. Tähän liittyy myös se, että teemahaastattelussa tulisi tehdä jatkokierroksia haastateltaville edellisten haastattelukierrosten kautta syntyneiden uusien kysymysten ja ajatusten pohjalta. Kysymysten asettelussa tulee

huomioida myös se, ettei haastateltavaa ohjailta millään tavoin johonkin tiettyyn vastaukseen huonolla kysymyksen asettelulla. Kysymyksen tulee siis olla sellainen, että siitä ei millään tavoin paista läpi haastateltavan omat ennako-oletukset, eikä se muutenkaan ohjaa vastaajaa tiettyyn suuntaan. (Kananen 2010, 55–57.) Tämän opinnäytetyön teemahaastattelun teemat syntyivät tutkimusongelmaa ja -kysymyksiä tarkastellessa. Teemoissa käsitellään elämäntilannetta, taloudellista tilannetta, opintolainaa, korkoa ja tulevaisuutta. Teemat tukevat mielipiteiden tutkimista opintojen rahoittamisesta ja kokemusta taloudellisesta tilanteesta.

Laadullisen aineiston käsittelyssä on useita vaiheita, jotka auttavat tutkijaa saamaan aineiston sellaiseen muotoon, että siitä on mahdollista löytää vastauksia tutkimuskysymyksiin (Kananen 2015, 160). Ensinnäkin haastattelut tulee kirjata ylös ja paras tapa tähän on nauhoittaa puhe, jolloin se säilyy autenttisenä ja tutkija voi palata siihen myös myöhemmin. Nauhoitettu puhe tulee myös purkaa tekstimuotoon eli litteroida, jotta sitä voidaan analysoida myöhemmin. Litterointitasoja on useita: sanatarkka litterointi, yleiskielinen litterointi ja propositiotason litterointi. Sanatarkassa litteroinnissa, jota tässä opinnäytetyössä tullaan käyttämään, kirjataan haastateltavan puhe juuri sellaisena kuin hän sen sanoo pienetkin äännähdykset mukaan lukien. Joskus videoiduista tallenteista voidaan kirjata ylös myös eleitä, äänenpainoja ja katseita, mutta tässä tapauksessa se ei ole tarpeen. (Kananen 2010, 58–60.) Sanatarkan litteroinnin avulla opinnäytetyössä voidaan suorien sitaattien muodossa tuoda aidon tuntuisia vastauksia esille ja niistä näkyy haastateltavan oma mielipide.

Toiseksi erilaiset aineistot on yhteismitallistettava. Tällä tarkoitetaan sitä, että eri muodossa olevat aineistot saatetaan samanlaiseen muotoon, jolloin niiden vertailu ja analysointi helpottuu. Tämän vuoksi esimerkiksi nauhoitetut haastattelut kirjoitetaan tekstimuotoisiksi. Aineistoa tulee kuitenkin usein hyvin paljon, jolloin sitä täytyy myös tiivistää eli redusoida, jolloin siitä on helpompaa luke-
kemalla havaita pääasiat ja rakenteet. Kun tämä on tehty, tulee tutkijan perehtyä aineistoon lukemalla sitä useita kertoja, jotta hän hahmottaa sen sisällön. Tämän jälkeen aineistoa tulee tiivistää jälleen, jotta löydetään tekstimassan seasta oleellimmat asiat. Tekstimassaa voidaan esimerkiksi pyrkiä tiivistämään asiasisällöiksi, jolloin asiasisällöt nimetään niitä kuvaavalla termillä aineiston sisällön hahmottamisen helpottamiseksi. Aineiston luokittelun ja tiivistämisen jälkeen aineistoa tulkitaan. Tulkinnassa tulee huomioida se, että samasta aineistosta voidaan tehdä useita tulkintoja riippuen siitä, miltä kannalta ilmiötä tarkastelee. (Kananen 2015, 161–170.)

Aineistoa voidaan analysoida eri tavoilla. Analysoinnissa voidaan käyttää aineistolähtöistä tai teorialähtöistä tapaa. Myös näiden kahden yhdistelmää on mahdollista käyttää apuna aineiston tulkinnassa. (Kananen 2015, 117.) Opinnäytetyössä aineiston analysointiin tullaan käyttämään aineistolähtöistä tulkintaa. Aineistolähtöinen tulkintatapa sopii parhaiten opinnäytetyön ilmiön tutkimiseen muun muassa siksi, ettei ilmiöön liity niinkään vahvoja valmiita teorioita, joihin aineistosta esiin nousseita asiakokonaisuuksia voisi peilata (Kananen 2015, 176). Tässä opinnäytetyössä aineiston analyysitapana käytetään laadullista sisällönanalyysia ja työtapana koodausta. Sisällönanalyysissä olennaista on se, mistä asioista, aiheista ja teemoista haastateltavat puhuvat. Sisällönanalyysia ei käytetä ainoastaan haastattelujen analysointiin, vaan myös kirjoitettujen tekstien, nauhoitetun puheen sekä kuvia sisältävien aineistojen analyysiin. Koodauksella pyritään tunnistamaan ja nimeämään aineistosta löytyviä sisällöllisiä elementtejä laadullisessa sisällönanalyysissä. Koodausta voidaan käyttää niin aineisto- kuin teorialähtöisesti. Tässä opinnäytetyössä koodausta tehdään kuitenkin aineistolähtöisesti, jolloin aineistosta etsitään avoimin mielin sellaisia kohtia, jotka ovat kiinnostavia tutkimuksen kannalta. Aineistossa kiinnitetään huomiota aineistoyksiköiden välisiin samanlaisuuksiin ja eroihin. Sisällönanalyysissä ei haluta kadottaa aineiston tarjoamaa informaatiota, vaan tavoitteena on järjestää aineisto tiiviiseen muotoon, jolloin syntyy selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Koodaus on analyysin työvaihe, eikä sen avulla saatua sisällön kuvausta voida käyttää sellaisenaan vielä analyysinä. Aineiston sisällöistä täytyykin pyrkiä tekemään johtopäätöksiä, jotka vastaavat valittuihin tutkimuskysymyksiin. (Vuori n.d.b.)

3 Korkeakouluopiskelijan taloudellinen tilanne ja tyypillisimmät tulonlähteet

3.1 Korkeakouluopiskelijoiden tilanne taloudellisesti

Korkeakouluopiskelijoiden tulot koostuvat yleisesti opintotuesta, asumistuesta ja opintolainasta. Sen lisäksi rahaa elämiseen voi saada esimerkiksi säästöistä tai ansiotuloista. Opiskelijat rahoittavat opintojaan eri tavoin ja heidän ostokäyttäytymisensä on myös hyvin erilaista, jolloin toimeentulokin on eritasoista. (Kuinka opiskelija selviää taloudellisesti? Kolmen opiskelijan kuukausibudjetti lukuina 2021.) Tradenomiliiton tekemän opiskelijatutkimuksen mukaan yli puolet (66 %) kyselyyn vastanneista tradenomioiskelijoista tekee töitä opintojen ohella. 21 prosenttia kyselyyn vastanneista teki kokoaikatyötä ja opiskeli sen ohella. (Opiskelijatutkimus 2023.)

Kesällä opiskelijoiden on puolestaan ensisijaisesti hankittava tulonsa esimerkiksi kesätöitä teke-
mällä. Opintojen edistäminen kesän aikana on myös vaihtoehto, jolloin opiskelija saa kesäopinto-
tukea. Perustoimeentulotuki on opiskelijalle viimeinen tuki, jos työpaikkaa ei saa tai opintotukea ei
ole mahdollista saada kesällä. Ennen perustoimeentulotuen saamista opintolainan ottaminen on
myös pakollista, mikäli sitä ei ole aikaisemmin ottanut. (Perustoimeentulotuki opiskelijalle 2023.)

Jokaisen opiskelijan menot ja niiden suuruudet ovat yksilöllisiä. Menojen määrä riippuu paljon elä-
mäntilanteesta ja elämäntyylistä. Opiskelijoiden tyypillisimpiä menoja ovat kuitenkin asumiseen ja
ruokailuun liittyvät menot. Asumiseen sisältyy esimerkiksi vuokra, vesi, sähkö ja kotivakuutus. Ruo-
kailuun liittyviä kuluja voivat olla kauppaostokset, kouluruokailu, ravintola- ja baarikäynnit. Myös
vaatteisiin ja lääkkeisiin voi mennä rahaa todella eri tavoin riippuen elämäntilanteesta ja elämän-
tyylistä. Riippuen etäisyydestä kodin, koulun ja harrastusten välillä, voi opiskelijalla mennä varoja
myös matkustamiseen kuukausittain. Suoratoistopalvelut ja niiden kuukausimaksut ovat myös ylei-
siä menoja nykyään. Elämäntilanteeseen suuresti riippuvaisia menoja voivat olla myös esimerkiksi
lemmikistä aiheutuvat kulut tai esimerkiksi auton ylläpitäminen. (Opiskelijan talous, osa 1: Näin
teet kuukausibudjetin 2021.)

Opiskelijoiden taloustilannetta on viime aikoina horjuttanut moni asia. Yksi tekijä on ollut korona-
pandemia. Sen aikana useampi opiskelija koki taloustilanteensa huonontuneen. THL:n KOTT- tutki-
muksen mukaan noin 40 prosenttia korkeakouluopiskelijoista koki taloudellisen tilansa heikenty-
neen edes jonkin verran, kun taas noin puolet eivät kokeneet muutosta toimeen-tulossaan.
Ammattikorkeakouluopiskelijat kuitenkin kokivat toimeentulonsa heikentyneen enemmän kuin
yliopisto-opiskelijat. Heikentyneen taloustilanteen taustalla on ollut koronapandemiasta johtuva
työllisyystilanne, jolloin työssäkäynti opintojen ohella tai kesätyöt ovat vähentyneet. (Etäopinnot
ja yksinäisyys ovat koetelleet korkeakouluopiskelijoita 2021.)

Koronapandemian lisäksi opintolainojen koronnousu, ostovoiman heikentyminen sekä inflaatio
ovat vaikuttaneet merkittävästi opiskelijoiden talouteen (Pitkänen, Sarajärvi & Lähteenmäki 2023).
Inflaation kiihtyminen vuonna 2022 on vaikuttanut opiskelijoiden taloustilanteeseen heikentävästi.
Inflaation takia elin-, energia- ja asumiskustannukset ovat nousseet. Opiskelijoiden tuet ovat jo
lähtökohtaisesti pienet ja inflaation kiihtyessä opintotukeen ei ole tehty tarpeeksi suuria indeksi-
korotuksia suhteessa nousseisiin hintoihin. (Pohjoinen 2022.)

Inflaatio on ajanut opiskelijoita ottamaan myös opintolainaa entistä enemmän, koska tuet eivät välttämättä riitä elämiseen. Se onkin herättänyt keskustelua siitä, ovatko opiskelijat ainoa ihmisryhmä Suomessa, jotka joutuvat rahoittamaan elämisensä lainalla. Korokojen nousun on ajateltu vaikuttavan opintolainan ottamiseen myös negatiivisesti. Opiskelijat eivät välttämättä uskalla nostaa opintolainaa, jolloin taloustilanne ja toimeentulo huononevat entisestään. (Pohjoinen 2022.) Taloudellinen mielenrauha 2023 tutkimuksen mukaan suuret opintolainat ja korot herättävät huolta opiskelijoiden keskuudessa ja luovat epävarmuuden kokemusta omasta taloudesta. Opiskelijat ovat huolissaan siitä, etteivät selviä lainoistaan. Vuonna 2022 vain joka kymmenes oli huolissaan opintolainasta selviämisestä, kun taas 2023 vuonna joka kuudes on alkanut huolestumaan opintolainastaan ja sen takaisinmaksusta. (Taloudellinen mielenrauha 2023: lainoista selviäminen huolettaa opiskelijoita merkittävästi aiempaa enemmän, 2023.) Opintolainan ostovoima on myös heikentynyt inflaation takia. Kuitenkaan lainasummaan ei ole tehty viiteen vuoteen korotuksia. (Pitkänen ym. 2023.) Opiskelijoiden elinkustannuksien noususta puhuttaessa opintolainan korkojen nousu on jäänyt vähäiselle huomiolle. Opintolainoilla ei ole korkokattoa, joten niiden korot ovatkin suuressa vaarassa nousta korkealle. Korokojen nousu voi vaikuttaa opiskelijan taloustilanteeseen jo opiskeluvaiheessa. Kuitenkin etenkin valmistumisen jälkeen korkojen nousulla on suuri vaikutus opiskelijan talouteen, kun lainaa aletaan maksamaan takaisin. (Vuorela 2022.)

Stressi toimeentulosta ja heikko elintaso vaikuttavat opiskelijoiden mielenterveyteen suoraan. Pienituloisuusrajalla elämisellä ja mielenterveyden häiriöillä on yhteys toisiinsa. Opiskelijoiden hyvinvointi vaikuttaa myös paljon tulevaisuuteen ja työllisyyteen yhteiskunnallisesti. Kuormittuneet ja huonosti voivat opiskelijat eivät välttämättä pysty täysipäiväiseen työhön valmistumisensa jälkeen. (Macgilleon 2019.) Taloudellinen pärjääminen ja siitä stressaaminen vievät energiaa myös itse opiskelulta, mikä vaikuttaa negatiivisesti opintomenestykseen. Heikko rahatilanne vähentää myös opiskelijan mahdollisuuksia esimerkiksi harrastuksiin ja sosiaaliseen kanssakäymiseen. (Toimeentulo n.d.)

3.2 Opintotukijärjestelmä

Opintotukijärjestelmän tarkoitus on turvata taloudellisen tuen tarpeessa oleville opiskelijoille toimeentulo opintojen aikana. Opintotuen toimeenpanotehtävistä vastaa Kansaneläkelaitos (Kela) yhteistyössä oppilaitosten kanssa. Opintotukijärjestelmän kehityksestä, ohjaamisesta ja johtami-

sesta vastaa puolestaan taas opetus- ja kulttuuriministeriö. (Opintotukijärjestelmä n.d.) Nykymuotoinen opintotuki syntyi vuonna 1972, jolloin siihen kuului vain opintoraha ja opintolaina. Vuosien kuluessa opintotukijärjestelmään on kuitenkin tehty uusia linjauksia ja sitä on muokattu ja laajennettu. (Opintotukijärjestelmän kehitys n.d.)

Opintotukijärjestelmä kattaa korkeakouluopiskelijalle opintorahan, opintolainan, asumislisän sekä ateriatuen. Asumislisän on korvannut yleinen asumistuki vuodesta 2017 alkaen, mutta asumislisää saavat edelleen Ahvenanmaalla tai ulkomailla asuvat ja oleskelevat opiskelijat. Asumislisän piiriin kuuluvat lisäksi muutama muu opiskelijaryhmä. Näitä ovat Suomessa kansanopistossa sekä liikunnan tai Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa maksullisella linjalla opiskelevat opiskelijat, jotka asuvat oppilaitoksen asuntolassa. (Opintotukijärjestelmä n.d.) Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki maksetaan opiskelijaravintolan pitäjälle. Ateriatuella saadaan alennettua opiskelijaravintoloiden lounasta opiskelijoille. Ateriatuki tällä hetkellä on 2,55 euroa ateriala kohden ja sen lisäksi avustetaan ylimääräisiä tila- ja laitehankintoja enintään 1 eurolla ateriala kohden. (Faktaa opintotuesta n.d.)

Opintotukea voi alkaa saamaan perusasteen jälkeisiin opintoihin ja sitä voi saada korkeakouluopintojen jatkotutkintoihinkin. Saadakseen opintotukea, opiskelijan on oltava päätoiminen opiskelija ja edettävä opinnoissaan. Lisäksi hänellä on oltava myös tarve taloudelliselle tuelle. (Opintotukijärjestelmä n.d.) Jokaista tukikuukautta kohden on suoritettava vähintään 5 opintopistettä saadakseen näille kuukausille opintotuen. Jokaista lukuvuotta kohden taas on suoritettava vähintään 20 opintopistettä, jotta on oikeutettu opintotukeen, vaikka nostaisikin opintotukea vain esimerkiksi yhdeltä kuukaudelta. (Korkeakouluopintojen edistyminen 2023.)

Opintotukea voi saada korkeakouluopintoihin kuitenkin vain rajoitetuksi ajaksi, eli opintotuella on enimmäistukiaika (Opintotukijärjestelmä n.d.). Enimmäistukiaika riippuu siitä, kuinka laaja tutkinto on ja siitä, milloin on ilmoittautunut ensimmäiseen tutkintoon läsnä olevaksi opiskelijaksi (Enimmäistukiaika ammattikorkeakouluopinnoissa 2023). Taulukosta 1 näkyikin, että enimmäistukiaika määräytyy opintopisteiden ja tutkinnon suorittamiseen lasketun tavoiteajan perusteella. 60 opintopisteen lukuvuosi oikeuttaa 9 tukikuukauteen ja 30 opintopisteen puolikas lukuvuosi 5 tukikuu-

kauteen vain, jos sitä edeltää tai sen jälkeen tulee täysi 60 opintopisteen lukuvuosi. Enimmäistukiaika muodostuu näiden sääntöjen mukaan, kun siihen lisätään vielä 3 kuukautta. (Enimmäistukiaika ammattikorkeakouluopinnoissa 2023.)

Taulukko 1. Tukikuukaudet (Enimmäistukiaika ammattikorkeakouluopinnoissa 2023, muokattu)

Ensimmäiset korkeakouluopinnot aloitettu 1.8.2017 tai sen jälkeen		
Tutkinnon laajuus (op)	Tavoiteaika (Lukuvuodet)	Enimmäistukiaika (kuukaudet)
180	3	30
210	3,5	35
240	4	39
270	4,5	44

210 opintopisteen tradenomitutkinnon tavoiteaika on 3,5 vuotta ja tukikuukausia tälle ajalle kertyy 35 kuukautta, kuten taulukosta 1 voidaan huomata. Yleensä ammattikorkeakoulututkinnossa tukikuukausia on 9 kuukautta vuodessa. Tukikuukausia voi kuitenkin saada vuodelle lisää esimerkiksi kesäopinnoista varten. Kesäopinnot kuitenkin kuluttavat tukikuukausia ja opiskelijan on oltava tietoinen siitä, että kesällä saatu opintotuki on huomioitu tulonvalvonnassa. Opinnoista on myös edistettävä kesällä, jotta opintotukeen vaadittavat opintopisteet tulevat täyteen. Kela seuraa opintojen edistymistä ja tekee tarkastuksen niihin joka lokakuu. Seuranta koskee koko lukuvuotta elokuun alusta heinäkuun loppuun. Suorituksiin otetaan huomioon tällä aikavälillä tehdyt opinnot. (Opintotukiaika 2023.)

Enimmäistukiaika on sitova, eikä tukikuukausia voi saada lisää ilman painavaa syytä. Sen takia onkin tärkeää suunnitella tukikuukausien käyttö omalle tilanteelle sopivaksi. Tukikuukausia voi kuitenkin saada 9 kuukautta lisää, jos opinnot ovat viivästyneet sairauden tai erittäin vaikean elämäntilanteen vuoksi. Lisätukikuukausia voi hakea myös opiskelijasta itsestään riippumattomista syistä, jotka liittyvät siihen, että opintoja ei ole ollut mahdollista suorittaa. Näitä syitä ovat esimerkiksi se, että opetusta ei ole ollut saatavilla tai pakolliset kurssit ovat olleen päällekkäisiä. (Tukiajan pidentäminen 2023.)

Opintoraha

Opintoraha on osa opintotukea ja sen määrään vaikuttaa moni asia. Näitä asioita ovat opiskelijan ikä, oppilaitos, asuuko itsenäisesti vai vanhemmillaan, siviilisäätö sekä lasten määrä. Vanhempien tulot voivat vaikuttaa myös opintorahan määrään joissakin tilanteissa. (Opintoraha 2023.) Lapsen ja itsenäisesti asuva korkeakouluopiskelija voi saada opintotukea 268,23 euroa, kuten taulukosta 2 voidaan havaita.

Taulukko 2. Opintorahan määrä (Opintoraha 2023, muokattu)

Opintorahan määrä (bruttona) korkeakouluopiskelijalle 1.1.2023 alkaen		
Opiskelija	Opintorahan määrä, e/kl	Vaikuttavatko vanhempien tulot
Alaikäisen lapsen huoltaja	385,40	Ei vaikuta
Avioliitossa	268,23	Ei vaikuta
Itsenäisesti asuva 18v ->	268,23	Ei vaikuta
Itsenäisesti asuva 17v tai nuorempi	109,04	Voi suurentaa: 109,04-213,08 e/kl
Vanhempiensa luona asuva 20v ->	87,23	Voi suurentaa: 87,23-196,27 e/kl
Vanhempiensa luona asuva 19v tai nuorempi	41,43	Voi suurentaa: 41,43-104,67 e/kl

Taulukosta 2 nähdään myös se, että jos opiskelijalla on alaikäinen lapsi huollettavanaan, nostaa se opintorahan 385,40 euron suuruiseksi. Lasten määrä ja se, kenen luona lapsi asuu, eivät vaikuta huoltajakorotukseen. Vanhempien tulot vaikuttavat korkeakouluopiskelijan opintorahaan vain, jos opiskelija asuu edelleen vanhempiensa luona. Vanhempien tulot voivat kuitenkin vain suurentaa opintotukea, eivätkä vähentää sitä. (Opintoraha 2023.)

Opintorahan määrä tarkistetaan joka vuosi 1.8. alkaen hintojen muutosten mukaisesti, eli siihen tehdään tarvittavat indeksikorotukset. Opintorahan indeksimuutosta ei tarvitse opiskelijan hakea itse, vaan se tehdään automaattisesti hakemuksetta. Opintorahan maksupäivä on joka tukikuukauden ensimmäinen päivä tai seuraava pankkipäivä. Tulorekisteriin tieto opintorahasta tulee viiden päivän kuluttua opintorahan maksamisesta. (Opintoraha 2023.)

Opintorahan tulorajat

Opintoraha on veronalaista tuloa, mutta siitä ei makseta veroja, jos opiskelijalla ei ole muita tuloja. Jos taas opiskelijalla on muita veronalaisia tuloja, on hänen huomioitava opintorahansa muiden

tulojen ennakkopidätyksessä. Opintorahasta ei kuitenkaan vähennetä ennakkopidätystä, vaan sen saa kokonaisena summana tilille. (Opintorahan verotus 2023.)

Opiskelijan muut veronalaiset tulot vaikuttavat siihen, kuinka monena kuukautena opintorahaa voi nostaa vuodessa. Opintorahaa nostavalle on määritetty henkilökohtainen tulo raja kalenterivuodelle. Tämä vuositulo raja määräytyy sen perusteella, kuinka monena kuukautena on nostanut opintorahaa. Kalenterivuoden aikana saadut tulot voi saada milloin tahansa vuoden aikana, kunhan ne eivät ylitä vuositulo rajaa. Jos tulot ylittävät vuositulo rajan, opintorahaa voi joutua palauttamaan Kelalle. Vuositulo rajoja on nostettu vuodelle 2023 ja 2024 vuodesta 2022 ja nämä uudet tulo rajat näkyvätkin taulukossa 3. (Opiskelijan omat tulot 2023.) Vuositulo raja rakentuu siten, että jokaista tukikuukautta kohti tuloja voi olla 1040 euroa ja jokaista tuetonta kuukautta kohti 3120 euroa (Opiskelijan omat tulot 2023).

Taulukko 3. Vuositulo rajat (Opiskelijan omat tulot 2023, muokattu)

Tukikuukausia kalenterivuoden aikana	Vuositulo raja (euroa/kalenterivuosi)
1	35 360
2	33 280
3	31 200
4	29 120
5	27 040
6	24 960
7	22 880
8	20 800
9	18 720
10	16 640
11	14 560
12	12 480

Lähtökohtaisesti korkeakouluopiskelijalle myönnetään opintotukea yhdeksäksi kuukaudeksi vuodessa, eli syyskuusta toukokuuhun. Tukea voi kuitenkin myöntää myös lyhyemmälle tai pidemmälle aikaa. Esimerkiksi kesäopintoihin voi saada opintotukea, mikä johtaa siihen, että tukikuukausia tulee lisää. (Opiskelijan tuet n.d.) Taulukosta 3 voidaan huomata, että jos opiskelija nostaa

yhdeksän kuukautta opintotukea, on hänen vuositulorajansa 18 720 euroa vuonna 2023. Jos opiskelija nostaa myös kesällä kesäopintotuen (kesäkuu – elokuu) niin tukikuukaudet kasvavat kahteentoista ja tuloraja tippuu samalla 12 480 euroon. (Taulukko 3.)

Opiskelijan tulee itse huolehtia siitä, että tulot eivät ylitä vuositulorajaa. Vuositulorajaa voi nostaa hakemalla tukea vain osalle opiskelukuukausista tai perumalla tai palauttamalla tukea Kelalle. Jos opiskelija ei peru tai palauta opintotukea vuositulorajan ylittyessä, Kela perii liikaa maksetun tuen takaisin. Takaisinperittäväälle opintotuella lisätään 7,5 prosentin korotus ja korkeakouluopiskelija ei saa perittäviä tukikuukausia uudelleen käyttöönsä. (Opiskelijan omat tulot 2023.)

Opintolaina

Opintolaina on valtion takaama laina, joka on tarkoitettu opiskelijoille. Valtion takaus tarkoittaa sitä, että lainalle ei tarvitse takaajaa, vaan Kela hoitaa takauksen. Opintoraha on edellytys valtion takaukselle. Opintolainaa haetaan siis opintorahan yhteydessä, koska se on osa opintotukea. (Opintolaina 2023a.) Valtion takaama opintolaina tuli käyttöön vuonna 1969. Merkittävimmät muutokset lainaan olivat 1992 ja 1994 tehdyt opintotukimuutokset, vuonna 2004 päätetty opintolainavähennys korkeakouluopiskelijoille ja opintolainahyvitys 2014 vuoden jälkeen aloittaneille korkeakouluopiskelijoille. (Lahtinen 2021, 3.) Opintotukeen tehtiin muutos 1900 luvun loppupuolella, jolloin opintolaina muuttui markkinaehtoiseksi. Tämä muutos laski opiskelijoiden halua ottaa opintolainaa, varsinkin talouden lamakauden aikana. Ennen muutosta opintolainaan suhtauduttiin siten, että sitä kannattaa ottaa, vaikka sitä ei tarvitsisikaan. Opintolainavähennyksellä ja opintolainahyvityksellä pyrittiin nostattamaan opintolainan suosiota ja siinä onnistuttiinkin. (Sorsa 2020.)

Opintolainan on tarkoitus auttaa opiskelijoita taloudellisesti sekä keskittymään opintoihin ilman rahahuolia. Töiden tekeminen opintojen ohessa voi käydä raskaaksi ja haitata opintoja esimerkiksi aikataulujen päällekkäisyyksien sekä työ- ja stressimäärän lisääntymisen vuoksi. Kun opiskelijat panostavat opiskeluun, heille aukeaa mahdollisuuksia parempiin työpaikkoihin, joiden avulla opintolaina tulee myös maksettua pois. (Opintolaina 2023b.) Opintolainalla on erilaisia käyttötarkoituksia eri opiskelijoiden keskuudessa. Osa opiskelijoista rahoittaa opintolainalla elämisen opintotuen ja asumistuen rinnalla, osa voi sijoittaa opintolainan ja osa käyttää sen johonkin kalliimpaan hankintaan tai esimerkiksi ulkomaanmatkaan. Opintolainalla on niin monta käyttökohdetta kuin lai-

nanottajiakin on. Kohonneet elinkustannukset ja vuokrataso ovat vaikuttaneet opintolainan suosiin. Opintolainaa ei myöskään enää nähdä niin negatiivisesti, vaan sitä suositellaan ottamaan ilman välttämätöntä tarvetta. Suurin tekijä tälle on matala korko ja opintolainahyvityksen saaminen, mikäli valmistuu määräajassa. Opintolainaa voidaankin luonnehtia halvaksi lainaksi, jos sitä vertaa pankkilainoihin tai vaikka pikavippeihin. (Aaltonen 2017.) Opintolaina on valtion takaamaa lainaa. Opintolainan myöntäville pankeille se onkin siksi todella riskitön laina, minkä vuoksi opintolainan korot pysyvät myös maltillisina. Eri lainoissa viitekorkoina ovat usein samat korot kuin opintolainassakin. Usein muut lainat, kuten asuntolainat ovat kuitenkin paljon suurempia kokonaisuudessaan, jolloin korkoa kertyy myös luonnollisesti enemmän maksettavaksi. (Opintolainan korko n.d.)

Opintolainan nostaminen

Opintolainaa haetaan omalta pankilta ja pankki saa takauspäätöksen suoraan Kelalta. Valtion takausta lainalle ei voi saada, jos opiskelijan aikaisempi opintolaina on Kelan perittävänä tai jos opiskelija suorittaa vapausrangaistusta. (Opintolaina 2023a.) Opintolainaa hakiessa määritetään se, halutaanko lainalle Euribor vai pankin oma prime sidonnainen korko. Euribor on yleisin korko, joka opintolainalle otetaan. Korko kattaa viitekoron sekä marginaalin ja lainaan liittyvät kulut. (Opintolaina n.d.)

Korkeakouluopiskelija voi saada opintolainaa 650 euroa jokaista opiskelukuukautta kohti. Tämä tarkoittaa sitä, että syksyn lainaerä on 2600 euroa ja kevään 3250 euroa. Ulkomailla opiskeleva voi saada opintolainaa 800 euroa jokaista opiskelukuukautta kohti. Syksyn lainaerän voi nostaa aikaisintaan 1.8 ja kevään lainaerän aikaisintaan 1.1. (Opintolainan määrä 2023.) Lainaa ei tarvitse kuitenkaan kerralla nostaa enimmäismäärää, vaan nostot voivat olla eri kokoisia riippuen siitä, miten pankin kanssa sovitaan. Kaikkea myönnettyä lainaa ei myöskään tarvitse nostaa, vaan sitä voi nostaa sen verran kuin tarvitsee. (Opintolaina 2023b.)

Takaisinmaksu ja opintolainahyvitys

Valmistumisen jälkeen ei ole kiire alkaa maksamaan opintolainaa takaisin. Takaisinmaksusuunnitelma tehdään ja sovitaan oman pankin kanssa. Opintolainan maksaminen kerralla pois on myös mahdollista, jos opiskelijan taloudellinen tilanne sen sallii. Lainaa aletaan maksaa pois yleensä noin

kahden vuoden kuluttua viimeisen opintotuen saamisesta, mutta sen voi aloittaa myös aikaisemmin tai myöhemmin. Opintolainan korot päämitetaan eli lisätään opintolainan summaan niin kauan, kuin opintotukea saa, sekä kerran vielä viimeisen lukukauden jälkeen. Pääomitus tehdään kahdesti vuodessa, kesäkuussa sekä joulukuussa. Korot ja korkojen korot siis kasvattavat velkapääomaa, eikä korkoja tarvitse maksaa vielä opintojen aikana. (Opintolainan takaisinmaksu 2023.)

Opintolainan takaisin maksamiseen voi saada myös taloudellista apua. Merkittävimmät näistä ovat opintolainavähennys ja -hyvitys. Opiskelijan valmistuessa määräajassa Kela maksaa opintolainasta tietyn summan, joka vähennetään velasta. Tämä opintolainahyvitys koskee vain korkeakouluopiskelijoita, jotka ovat aloittaneet opiskelun 1.8.2014 tai sen jälkeen. Määräaika lasketaan siten, että valmistumisen tavoiteaikaan lisätään enintään yksi lukukausi, eli puoli vuotta. (Opintolainahyvitys 2023.) Taulukko 4 havainnollistaa tämä määräajan laskemista eri pituisille korkeakoulututkinnoille.

Taulukko 4. Ammattikorkeakoulututkinnon määräaika (Opintolainahyvitys 2023, muokattu)

Määräaika = tavoiteaika + enintään 1 lukukausi (=0,5 lukuvuotta)	
Tutkinnon laajuus (op)	Määräaika (lukuvuotta)
180	3,5
210	4
240	4,5
270	5

Esimerkiksi taulukossa 4 näkyvän 210 opintopisteen tradenomitutkinnon tavoiteaika on 3,5 vuotta, ja yhden lukukauden lisäyksen jälkeen se on 4 vuotta. Jotta opiskelijalla on oikeus hyvitykseen, on hänellä siis oltava suoritettuna yliopistossa suoritettu alempi tai ylempi korkeakoulututkinto tai ammattikorkeakoulussa suoritettu ammattikorkeakoulututkinto. Tutkinnon on oltava myös ensimmäinen suoritettu korkeakoulututkinto, jotta opintolainahyvityksen voi saada. Opintolainaa on myös oltava vähintään 2500 euroa, jotta on oikeutettu hyvitykseen. Päätös opintolainahyvityksestä saadaan automaattisesti, eikä sitä tarvitse hakea erikseen kuin vain tietyissä tapauksissa. Näitä tapauksia ovat valmistuminen ulkomaisesta korkeakoulusta, tai jos yliopisto-opiskelija haluaa saada hyvityksen alemmasta suoritetusta tutkinnostaan. (Opintolainahyvitys 2023.)

Opintolainahyvityksen määrä on 40 prosenttia 2500 euroa ylittävästä opintolainan määrästä. Opintolainahyvityksellä on kuitenkin enimmäismäärä, joten hyvitystä ei voi saada määräänsä enempää. (Opintolainahyvityksen määrä ja maksaminen 2023.) Enimmäismäärä on laskettu opintojen laajuuden eli opintopisteiden perusteella ja tätä laskelmaa havainnollistaa alla oleva taulukko 5.

Taulukko 5. Opintolainahyvityksen määrä (Opintolainahyvityksen määrä ja maksaminen 2023, muokattu)

Suomessa suoritettava ammattikorkeakoulututkinto tai alempi korkeakoulututkinto

Tutkinnon laajuus, op	Huomioitava lainan enimmäismäärä, e	Opintolainahyvityksen enimmäismäärä, e
180	10800	3320
210	12800	4120
240	14400	4760
270	16400	5560

210 opintopistettä suorittavalla tradenomilla lainan huomioitava enimmäismäärä on 12 800 euroa ja opintolainahyvityksen enimmäismäärä 4120 euroa kuten taulukosta 5 voidaan nähdä. On hyvä huomioida, ettei opintolainaa kannata alkaa maksamaan takaisin opintojen aikana, koska silloin lainamäärään pienetessä myös opintolainan hyvityksen määrä pienenee. (Opintolainahyvityksen määrä ja maksaminen 2023.)

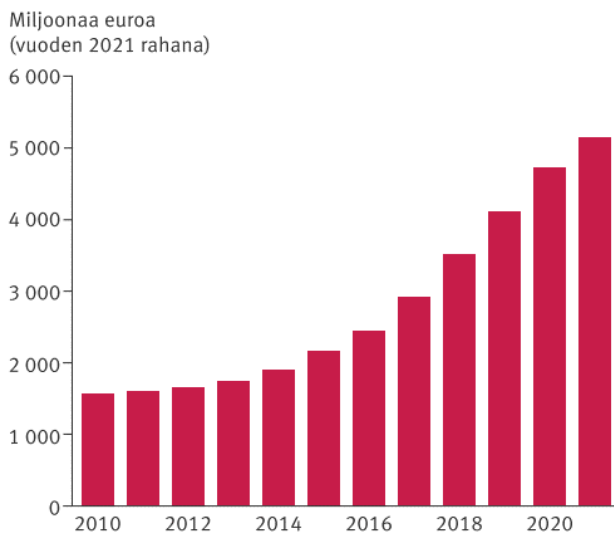
On joitakin hyväksyttäviä syitä, jolloin opintolainahyvityksen voi saada, vaikka ei valmistuisikaan määräajassa. Näitä syitä ovat varusmies-, siviili- tai naisten vapaaehtoinen asepalvelus. Myös lapsen hoitaminen tai sairaus voivat olla hyväksyttäviä syitä. Myös koronaepidemian takia viivästynyt valmistuminen on syy pidentää opintolainahyvitykseen vaikuttavaa määräaika. Opiskelumaassa vallitseva sotatila tai vakavuudeltaan siihen rinnastettava poikkeuksellinen olosuhde voivat myös olla syitä poikkeuksellisen opintolainahyvityksen saamiseen. (Opintotukilaki 2021/681, 15 d §.)

Opintolainan takaisinmaksuun voi saada myös muita helpotuksia. Mikäli töiden saaminen lykkäytyy tai tulot eivät muutoin riitä opintolainan tai sen korkojen takaisin maksamiseen, kannattaa kääntyä opintolainan myöntäneen pankin puoleen. Kelalta voi saada myös korkoavustusta. (Opintolainan korot ja lyhennykset 2023.) Korkoavustukseen on kuitenkin tuloaraja, jota ei saa ylittää

avustuksen saamiseksi. Tulorajaan huomioitavat tulot ovat veronalaisia ansio- tai pääomatuloja. Lapsettomalle korkoavustuksen tuloraja on 1457 euroa kuukaudessa helmikuuhun 2024 asti. Lapsien määrä nostaa tulorajaa. Hintojen ja palkkojen noustessa myös tulorajaa korotetaan joka toinen vuosi. (Korkoavustus 2023.)

Opintolainakannan kehitys viime vuosina

Opintolainakanta on ollut kasvussa jo pitkään, vaikka sen kasvuvauhti onkin hidastunut. Tätä kasvua selittää lainanottajien määrän kasvu sekä vuonna 2017 opintotuki uudistuksessa suurennetut lainaerät. Myös matalat korot ovat houkuttelleet opiskelijoita ottamaan opintolainaa. (Uusien opintolainojen keskiprosentti lähellä nollaa — opintolainakanta ylitti 5 mrd. euroa 2021.) Tätä kasvua havainnollistaa kuvio 1.

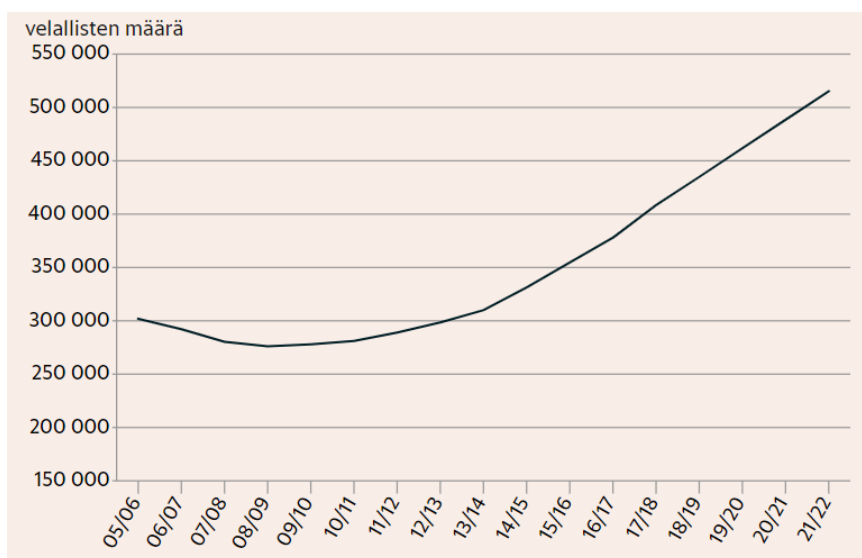
Kuvio 1. Valtion takaamien opintolainojen kokonaispääoma 2010-2021 (Rautesalo, Kilpeläinen & Lehtonen 2022)

Opintolainakanta oli 4,9 miljardia euroa tammikuussa 2021. Opintolainoja nostettiin tällöin 327 miljoonan euron edestä ja uusien opintolainojen keskiprosentti oli 0,21 prosentin luokkaa. Euribor si-
donnaisia lainoja oli 93 prosenttia kaikista opintolainoista. (Tammikuussa opintolainoja nostettiin enemmän kuin koskaan aikaisemmin 2021.) Vuoden 2022 tammikuussa opintolainaa nostettiin lähes 350 miljoonaa euroa ja uusien opintolainojen keskiprosentti oli 0,09 prosentin luokkaa. Opintolai-

nakanta oli noussut tällöin jo 5,5 miljardiin euroon. (Opintolainoja nostettiin huomattavasti aiempaa enemmän 2022.) Tammikuun lopussa 2023 opintolainakanta on noussut 6 miljardiin euroon. Opintolainaa nostettiin tällöin 335 miljoonaa euroa, mikä on 4 prosenttia vähemmän kuin tasan vuosi takaperin. Euriboriin sidottujen lainojen keskiporkko oli tähän mennessä noussut jo 2,26 prosenttiin, mikä on huima nousu. Euribor sidonnaiset lainat olivat edelleen suurimmassa suosiossa ja niitä oli 88 prosenttia kaikista opintolainoista. (Opintolainoja nostettiin yhä runsaasti koronnou-
susta huolimatta 2023.)

Opintolainakannan kasvua on lisännyt opintovelallisten lisääntyminen. Opintovelallisten määrän kasvu on kuitenkin hidastunut vuonna 2022. Hidastuneeseen kasvuun on voinut vaikuttaa korkojen nousu ja tulevaisuuden näkymien heikentyminen. Nämä asiat vaikuttavat opiskelijoiden lainanottohalukkuuteen. (Virtanen 2023.) Opintovelallisten määrää ja sen kasvua havainnollistaa kuvio 2.

Kuvio 2. Opintovelallisten lukumäärä 2005-2022 (Virtanen 2023)

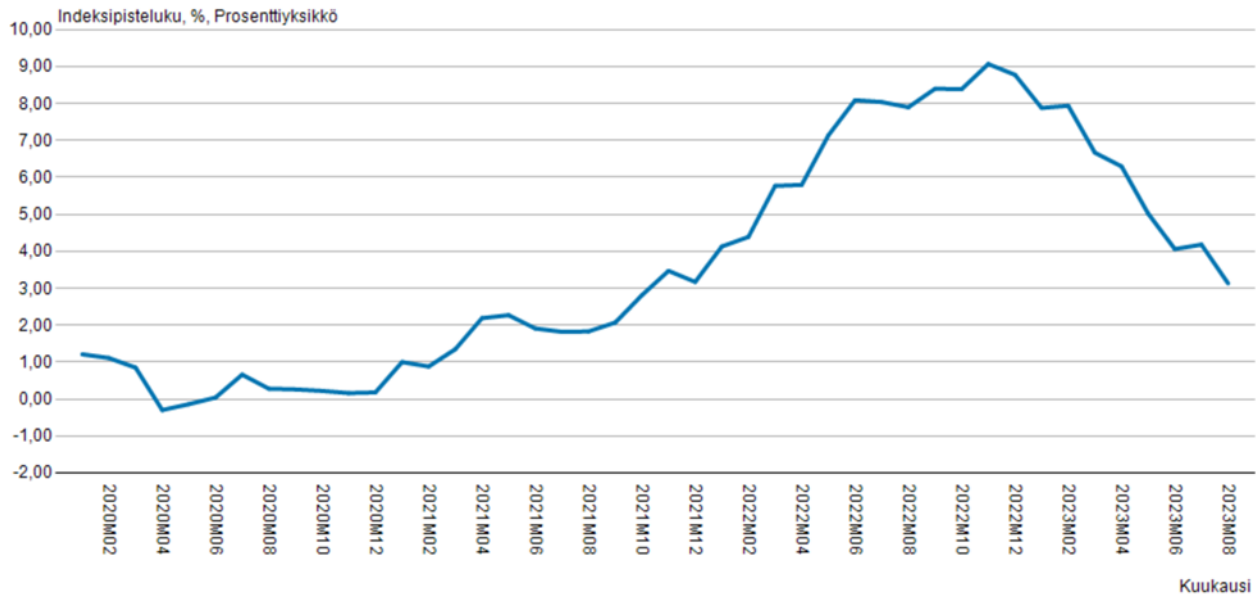
Opintolainanottohalukkuuteen vuosien 2010-2021 aikana on vaikuttanut lainanottokannustimien lisääminen (Virtanen 2023). Näitä kannustimia ovat olleet esimerkiksi opintolainahyvitys vuonna 2014 ja opintolainoerien nostaminen vuonna 2017. Sen lisäksi 2011 lainantakaus tuli automaattiseksi korkeakouluopiskelijoille, eikä sitä tarvinnut hakea erikseen. Opintolainan ottaminen on siis helpottunut. (Lahtinen 2021, 11-16.) Lisäksi matalat korot ovat houkutelleet opiskelijoita ottamaan

opintolainaa (Uusien opintolainojen keskiporko lähellä nollaa — opintolainakanta ylitti 5 mrd. euroa 2021).

4 Inflaatio ja korot

Inflaatiolla tarkoitetaan yleisen hintatason kohoamista. Tällöin samalla rahamäärällä saa ostettua vähemmän hyödykkeitä entiseen verrattuna eli rahan ostovoima on heikentynyt. Inflaation vastakohta taas on deflaatio, millä tarkoitetaan yleisen hintatason jatkuvaa laskua. Hintatasoa pyritään yleisesti erilaisin keinoin pitämään vakaana, sillä sekä inflaatio että deflaatio aiheuttavat molemmat talouden kannalta monenlaisia haittoja. Inflaatiota mitataan muun muassa kuluttajahintaindeksillä. (Lindholm & Kettunen 2019, 122–127.)

Vuonna 2021 inflaatio alkoi kiihtyä voimakkaasti johtuen muun muassa koronapandemian aiheuttamista ongelmista talouteen. Myös Venäjän hyökkäys Ukrainaan on vaikuttanut merkittävästi inflaation kiihtymiseen Euroopan alueella. Ennen tätä inflaatio oli useita vuosia poikkeuksellisen matalalla tasolla. Suomen inflaatio on kuitenkin hitaampaa euroalueen keskimääräiseen inflaatioon verrattuna. Tämä johtuu muun muassa siitä, että Suomessa energianhintojen nousu on ollut vähäisempää sekä myös niiden painoarvo kotitalouksien kulutuskorissa on muuhun Eurooppaan verrattuna pienempi. (Kajanoja 2022.) Yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin mukaan inflaatio oli euroalueella elokuussa 2023 5,3 %, kun taas Suomessa se oli puolestaan 3,1 %, kuten kuviosta 3 voidaan nähdä (Inflaatio 5,6 % elokuussa 2023 2023).

Kuvio 3. Yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin mukainen inflaatio Suomessa (YKHI) vuosina 2020-2023. (Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi (YKHI), kuukausitiedot, 2015M01-2023M08 2023)

Eniten inflaatiosta kärsivät henkilöt, jotka säästävät eli ovat sijoittaneet varansa pankkitalletuksiin tai käteiseen rahaan. Tällöin varallisuus menettää arvoaan yleisen hintatason kohotessa, sillä samalla määrällä varoja ei enää saa ostettua yhtä paljon tuotteita ja palveluja kuin aiemmin. (Pohjola, Pekkarinen & Sutela 2006, 168.) Inflaatiota vastaan voikin suojautua esimerkiksi vähentämällä tileillä ja käteisenä olevaa puskurivarallisuutta ja sen sijaan sijoittaa ylimääräiset varat. Sijoittamisessa tulisi huomioida se, että niiden tuotto-odotus ylittäisi pidemmän ajan kuluessa inflaation. Myös sijoitusten hajuttaminen niin maantieteellisesti kuin myös eri omaisuusluokkien välillä on hyödyllistä. (Kiihtyvä inflaatio – miten suojautua siltä? 2022.) Inflaatiosta hyötyvät puolestaan velalliset, mikäli myös palkat ovat nousseet, sillä tällöin velallinen voi maksaa velkaansa pois nopeammin kuin ilman inflaatiota. Inflaation aikana pitkäaikaiset lainat kannattaakin pyrkiä maksamaan pois niin nopeasti kuin mahdollista. Myös asuntosijoittajat voivat hyötyä inflaatiosta, sillä kiinteistöjen arvo voi nousta inflaation aikana. (Miten inflaatio vaikuttaa lainaan? n.d.)

Inflaatio vaikuttaa eri ihmisryhmiin eri tavoin. Opiskelijoihin inflaatio vaikuttaa yleisten hintojen nousun aiheuttamien lisääntyneiden kulujen lisäksi muun muassa siten, että sen myötä myös korot usein nousevat. Tämä johtuu siitä, että keskuspankit pyrkivät korkoja nostamalla heikentä-

mään niin yritysten kuin kuluttajienkin ostovoimaa ja näin ollen vähentämään kysyntää. Tällä tavoin pyritään pitämään hintojen nousu hallinnassa. Korkojen nousu vaikuttaa kaikkiin vaihtuvakorkoisiin lainoihin eli myös opintolainaan. (Korot nousevat – mitä tehdä? n.d.)

4.1 Opintolainojen korot

Lainaa ottaessa keskeinen osa on koroista sopiminen, koska korot vaikuttavat paljon lainan kustannuksiin. Lainojen korot ovat yleensä sidottu erilaisiin viitekorkoihin. (Tikkanen & Vartia 2006, 40.)

Lainasta maksettavat korot voivat olla kiinteäkorkoisia tai vaihtuvakorkoisia. Kiinteäkorkoisessa lainassa korko pysyy samana sovitusmääräajan tai koko laina-ajan. Vaihtuvakorkoisessa lainassa taas koroksi valitaan joko pankin oma prime korko tai euribor korko. Vaihtuvakorkoisessa lainassa korko sisältää viitekoron ja pankin kanssa sovitusmarginaalin. Lainan korkokanta on siis aina vuotuinen korkokanta. (Saaranen, Kolttola & Pösö 2016, 257.)

Euribor

Euribor (European Interbank Offered Rate) on euroalueen tärkein viitekorko. Sen historia yltää 1990-luvun lopulle. Tavoitteena tällöin oli luoda muita sen aikaisia lainakorkoja edustavampi euro-määräinen pankkien välinen lainakorko. Samaan aikaan Euroopan keskuspankille (EKP) annettiin vastuu asettaa korot koko euroalueella. Tätä vastuuta varten EKP tarvitsi tarkan tiedon siitä, kuinka paljon pankit veloittivat toisiltaan lainan ottamisesta. 12 kuukauden euribor otettiin käyttöön 1999 luvulla 11 maalle, joilla oli valuuttana käytössään euro. (Euribor-korko 2023.)

Euribor korot lasketaan ja määritetään joka päivä ja julkaistaan seuraavana pankkipäivänä saataville. Julkaisusta vastaa Euroopan pankkiyhdistys (EBF). Euribor korot kuvaavat siis korkotasoa, jolla pankit lainaavat markkinoilla rahoja vakuudettomasti ja euromääräisesti toisilleen. Euriborit ovat käytössä sekä kuluttajille suunnatuissa rahoituksissa, kuten myös yrityslainoissa ja sijoitus- tuotteiden määrittelyssä. Euroopan keskuspankki käyttää euribor korkoa myös rahapolitiikan määrittelyssä. Euribor korko laskee, kun EKP haluaa edistää luotonantoa ja talouskasvua laskemalla jälle-rahoituskorkoa. Euribor korko nousee taas, kun EKP haluaa hidastaa talouskasvua ja hillitä luotonantoa. Euribor kertoo siis lisäksi euroalueen taloudellisesta tilanteesta. Vakaina aikoina korot pysyvät matalalla ja epävakaina aikoina korot taas lähtevät nousuun. Euriboria voi käyttää myös tulevaisuuden inflaatiopaineiden ennakoimiseen. (Euribor-korko 2023.)

Euribor viitekorkoja on saatavilla 1 viikon, 1 kuukauden, 3 kuukauden, 6 kuukauden ja 12 kuukauden korkoina. Yleisin näistä on 3 kuukauden euribor korko, jota EKP käyttää pääasiallisena ohjauskorkonaan. (Euribor-korko 2023.) Näveri ja Viita (2023) kertovat Ylen uutisessa opintolainojen yleisimmän viitekoron olevan 12 kuukauden euribor.

Prime

Pankeilla on käytössään omat prime korot, jotka ovat pankki- tai pankkiryhmäkohtaisia. Pankit päättävät prime koroistaan sekä niiden tasosta ja muutoksista täysin itse. Lainan korko muuttuu siis aina, kun prime muuttuu. (Tikkanen & Vartia 2006, 41.) Ylä-Anttila (2023) on kirjoittanut Talouselämä nimiseen verkkolehteen artikkeliin, jossa hän kertoo, että prime korkojen muutoksiin vaikuttavat myös taloudellinen tilanne, inflaatio-odotukset ja yleinen korkotaso. Tämä johtuu siitä, että prime korko seuraa markkinakorkoja. Korkomarkkinoiden muutos näkyy prime koroissa kuitenkin euriboria hitaammin, koska primen määrä tarkistetaan harvemmin. (Ylä-Anttila 2023.)

Opintolainoissa prime koron suosio on lisääntynyt ja vuonna 2023 uusista opintolainoista noin puolet on sidottu prime korkoon OP-ryhmällä (Ylä-Anttila 2023). Männyn (2022) kirjoittamassa artikkelissa OP ryhmän henkilöasiakasrahoituksen johtaja Hanna Heinonen muistuttaa kuitenkin korkoa valitessa ajattelemaan sitä, miten korot muuttuvat pidemmällä aikavälillä. Korkojen noustessa prime korot nousevat hitaammin, mutta korkojen laskiessa ne myös laskevat hitaammin. (Mänty 2022.)

Marginaalikorko

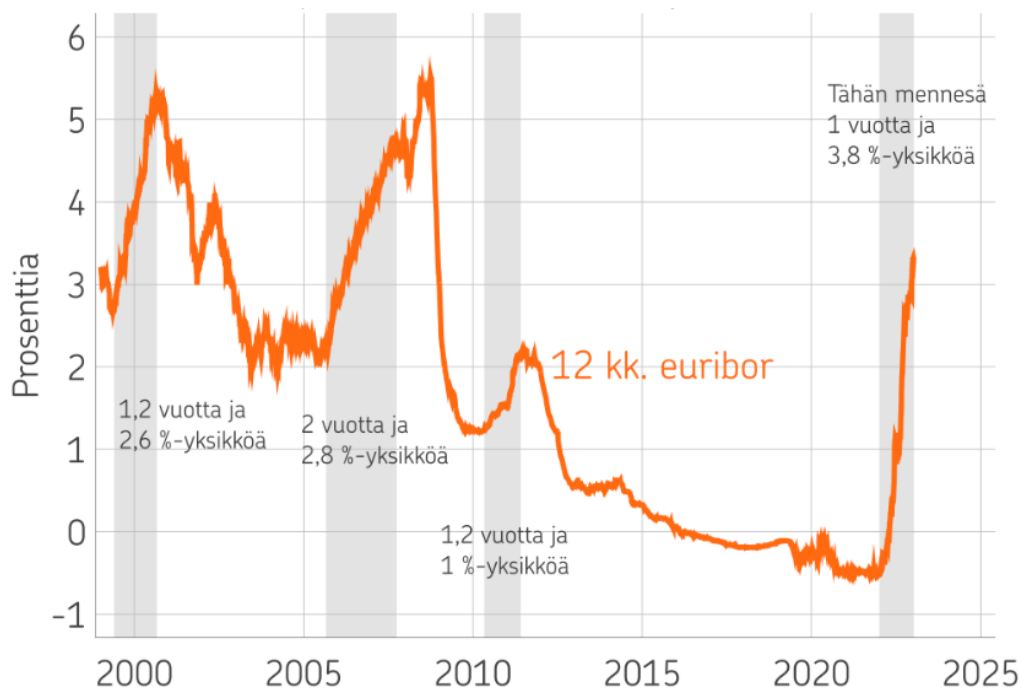
Viitekorko ja marginaali muodostavat lainan korkokannan. Lainan marginaali tarkoittaa sitä osuutta, jolla pankki tekee voittoa antaessaan lainaa. Marginaali määräytyy useissa lainoissa asiakkuuden mukaan. Esimerkiksi tulot ja varallisuus tai lainan käyttökohde voivat vaikuttaa marginaaliin. Pienemmän riskin omaava asiakas voi saada matalamman marginaalin kuin isomman riskin omaava. Kulutusluottoihin marginaali määräytyy useammin listahintojen perusteella, jolloin kaikille asiakkaille ne ovat samankokoisia. (Mitä marginaalikorko tarkoittaa n.d.)

Marginaalikorko ei tarkoita samaa asiaa kuin korkomarginaali, ja nämä käsitteet sekoittuvatkin usein. Korkomarginaali viittaa pankin otto- ja antolainauksen väliseen korkoeroon. Pankit maksavat korkoa tallettajille, mutta myös lainaavat rahaa eteenpäin korkeammalla korolla, jolloin pankit tienavat korkotuloja. (Mitä marginaalikorko tarkoittaa n.d.)

Opintolainan korko koostuu viitekorosta sekä marginaalista. Opintolainojen marginaali on yleensä noin 0,50 prosentin luokkaa. Marginaalit vaihtelevat kuitenkin riippuen pankista ja lainanottajasta 0,20-1,00 prosentin välillä. Marginaali lisätään aina viitekorkoon, joka muodostaa lainan kokonaiskoron. Esimerkiksi euriborin ollessa esimerkiksi 3,0 prosenttia ja marginaalin 0,5 prosenttia, marginaalin lisäyksen jälkeen kokonaiskorko nousee 3,5 prosenttiin. (Opintolainan korko n.d.)

4.2 Korkojen kehitys

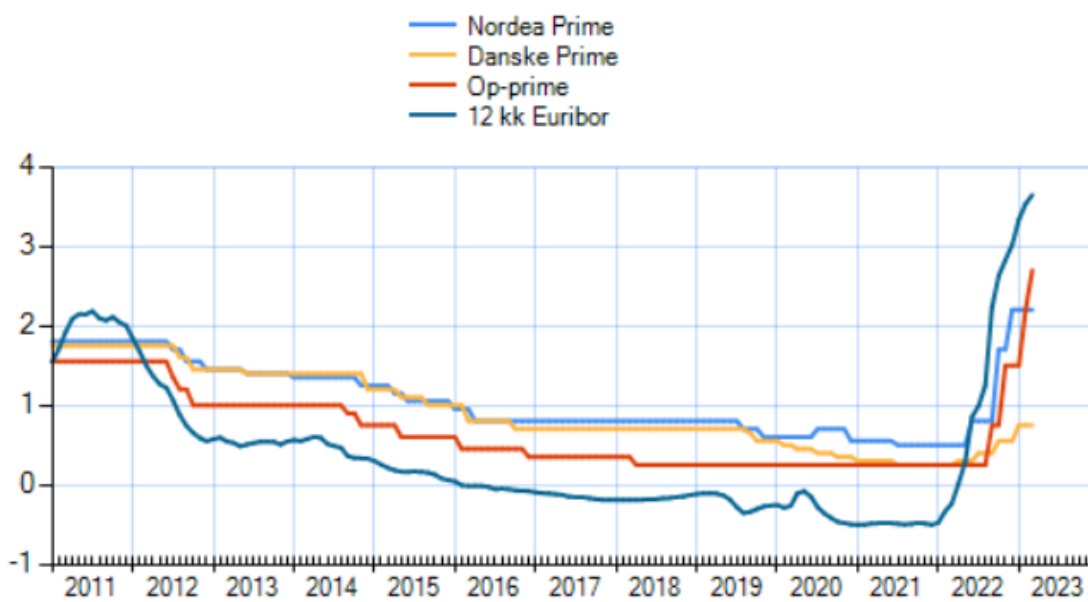
Korot nousevat vallitsevan inflaation takia, ovathan ne kytköksissä toisiinsa. Vallitseva inflaatio johtuu suureksi osaksi koronaviruksen aiheuttamista tuotannon ja kysynnän epätasapainoista sekä Venäjän hyökkäyssodasta. Vuonna 2022 noin kymmenen vuotta kestäneiden nollakorkojen aika oli ohi. Korot ovat viimeksi olleet näin korkealla ennen vuotta 2008 finanssikriisin aikaa. (Kortela 2023.) Korkojen nousu on ollut myös todella nopeaa, vuoden 2022 aikana euribor nousi lähes 4 prosenttisyksikköä kuten kuviosta 4 voidaan huomata.

Kuvio 4. 12 kk:n Euriborin kehitys (Kortela 2023)

Suurin aikaisempi nousu on ollut 3 prosenttiyksikön luokkaa, ja tähän nousuun kului lähes kaksi vuotta vuoden 2006 jälkeen (kuvio 4). Ennusteiden mukaan euribor voi nousta vuoden 2023 aikana vielä neljään prosenttiin, mutta viiden prosentin nousuun vaadittaisiin jo inflaatiopaineen merkittävää nousua. Pitkällä aikavälillä korkojen odotetaan laskevan kuitenkin noin 2-3 prosentin tasolle. (Kortela 2023.)

Euribor on ollut pitkään matalampi korko, kuin pankkien omat prime korot. Kuitenkin euriborin noustessa tiuhaan prime korot ovat jääneet jälkeen korkotason kehityksessä, koska niitä päivitetään harvemmin. Juuri nyt prime korot ovatkin yleisesti 12 kuukauden euriboria alemmalla tasolla, kuten kuvio 5 käy ilmi. Tästä huolimatta prime koron suosio ei kuitenkaan ole ollut merkittävää eikä kasvanut paljonkaan. Sitä ei esimerkiksi saa useimpien pankkien asuntolainoihin ollenkaan. (Ylä-Anttila 2023.)

Kuvio 5. Pankkien prime korkojen ja 12 kk:n euriborin kehitys (Suomen talletuspankkien viitekorkoja ja euribor 12 kk:n euribor 2023)

Prime korot muuttuvat yleensä kohtalaisen maltillisesti. Kuitenkin 2022 vuoden lopulla esimerkiksi OP:n oma prime korko nousi lähelle 1 prosenttia, kun se oli aikaisemmin pysytellyt neljä vuotta 0,25 prosentin paikkeilla. Vuoden 2023 alkuun mennessä OP prime olikin noussut jo 2,70 prosenttiin. (Prime-korko n.d.) Myös muiden pankkien prime korot ovat nousseet viime vuosien aikana suunnilleen samassa suhteessa, kuten kuvio 5 osoittaa.

5 Tutkimuksen tulokset

5.1 Tutkimuksen toteutus

Tutkimukseen haastateltiin kymmentä Jyväskylän ammattikorkeakoulussa opiskelevaa liiketalouden tradenomia. Haastateltavat ovat päiväopiskelijoita, jotka ovat aloittaneet opintonsa vuonna 2020–2021 ja ovat nostaneet opintolainaa opintojensa aikana. Haastateltavien ikäjakauma on 21–25-vuotta ja haastateltaviin lukeutuu niin naisia kuin miehiäkin. Kaikki haastateltavat asuvat Jyväskylässä. Haastateltavista kaksi käyvät töissä opintojen ohella säännöllisesti ja näiden lisäksi neljä muuta haastateltavaa ovat tänä kesänä olleet kesätöissä opintojen ollessa tauolla. Jäljelle jäävät neljä eivät tänä kesänä (2023) ole kesätöissä, mutta ovat mahdollisesti aiempina kesinä olleet. Kesätöihin haastateltavat ovat päättäneet mennä, koska ovat tarvinneet rahaa, eikä säästöjä ole mahdollista ollut. Kaikkien haastateltavien asumismuoto on vuokra-asuminen. Kuusi haastateltavista asuu yksinään, kun taas lopuilla neljällä asuu samassa taloudessa myös toinen henkilö.

Taulukko 6. Haastateltavat

Haastateltavat	Ikä (vuotta)	Opinnot alkaneet
Haastateltava 1	23	2021
Haastateltava 2	25	2020
Haastateltava 3	21	2021
Haastateltava 4	22	2021
Haastateltava 5	21	2021
Haastateltava 6	22	2020
Haastateltava 7	23	2020
Haastateltava 8	23	2021
Haastateltava 9	23	2021
Haastateltava 10	22	2020

Opiskelijoille, jotka ovat antaneet luvan opiskelijasähköpostinsa luovuttamiseen Jamkin henkilökisteristä, lähetettiin kutsu haastatteluun sähköpostin välityksellä. Tällä tavalla vapaaehtoiset saivat osallistua haastatteluun. Haastattelut suoritettiin Teamsissa, jonka avulla ne videoitiin ja litteroitiin Teamsin automaattisen litterointityökalun avulla. Tämän jälkeen litteroinnit tarkastettiin videotallenteilta ja muokattiin siten, että ne vastaavat sanatarkkaa litteroinnin tasoa.

Haastattelut suoritettiin teemahaastatteluina. Teemahaastattelurunko sisälsi 5 teemaa, jotka ovat: 1. Elämäntilanne, 2. Taloudellinen tilanne, 3. Opintolaina, 4. Korko ja 5. Tulevaisuus. Teemoihin sisältyi alakysymyksiä, joita oli jokaisessa 3-6. Haastatteluissa edettiin teemojen mukaisessa järjestyksessä ja haastattelukysymykset tukivat teemojen läpikäymistä. Jokainen haastattelu oli kuitenkin erilainen, koska luonnollisesti haastattelut etenivät omalla painollaan ja mielenkiintoisiin asioihin esitettiin jatkokysymyksiä. Lisäksi muutamaa haastateltavaa kontaktoitiin sähköpostin välityksellä haastattelun jälkeen, mikäli haastattelu kaipasi jatkokysymyksiä.

Haastattelusta syntynyt aineisto muutettiin tekstimuotoon ja ryhmiteltiin haastattelukysymyksiensä alle. Tällä tavalla vastauksia oli helppo alkaa koodaamaan. Vastauksia pystyi vertailemaan ja siten löytämään yhteneväisyyksiä, eroavaisuuksia sekä merkittävimpiä esille nousseita asioita. Tarkoituksena tutkimuksessa oli saada selville haastateltavien kokemuksia, mielipiteitä ja ajatuksia tutkimuksen aiheesta, joten tämä analyysitapa sopii tutkimukseemme erittäin hyvin. Alla käsitellään tutkimuksen tulokset.

Taloudellinen tilanne

Taloudellinen tilanne -teemassa pyrittiin saamaan selville sitä, mistä haastateltavien tulot koostuvat ja millaiseksi he kokevat taloudellisen tilanteensa sekä millaisia vaikutuksia taloudellisella tilanteella on heidän elämäänsä. Lisäksi selvitettiin, millaiset olivat heidän ennako-oletuksensa opiskeluajan taloudellisesta tilanteesta, ja onko käsitys siitä muuttunut opiskelujen aikana sekä ovatko he jotenkin varautuneet taloudellisen tilanteensa muutoksiin etukäteen.

Haastateltavat ovat kaikki rahoittaneet opintojaan opintotuella ja opintolainalla, joiden lisäksi opiskeluajan rahoittamiseen on käytetty säästöjä, palkkatuloja, sijoitusvarallisuutta, asumistukea sekä vanhemmilta saatua taloudellista tukea. Kahdeksan haastateltavista ovat nostaneet täyden määrän opintolainaa, kun taas loput kaksi haastateltavista eivät ole nostaneet lainaa niin paljon

kuin heille sitä olisi myönnetty. Kaikki kahdeksan eivät kuitenkaan alkaneet nostaa opintolainaa heti takauksen saatuaan opintojen aivan alussa, vaan pari heistä nosti opintolainan ensimmäisen erän vasta hieman myöhemmin. Syyksi sille, etteivät jotkut haastateltavat nostaneet opintolainaa heti takauksen saatuaan, mainittiin se, että opiskelujen alkuaikana haastateltavat olivat rahoittaneet opintojaan ensin säästöillä ja niiden loputtua he vasta nostivat opintolainaa.

Toimeentulon haastateltavat kokivat pääasiallisesti riittävänä erityisesti, koska he ovat ottaneet opintolainaa. Haastateltavat nostivat kuitenkin esille esimerkiksi sen, että heti lukuvuoden loputtua rahat voivat olla melko vähissä, joten kesätöitä on tärkeää saada. Monet haastateltavista mainitsivat myös siitä, että heidän täytyy miettiä, miten varojaan käyttävät, jotta ne riittävät. Osa haastateltavista, jotka asuivat toisen henkilön kanssa, kertoivat myös siitä, että heidän kumppaninsa tulot ovat myös auttaneet toimeen tulemisessa. Erityisen hyväksi toimeentulonsa kokivat ne haastateltavat, jotka tekevät opintojen ohella töitä. Eräs haastateltava jopa koki toimeentulonsa erittäin riittäväksi ennako-odotuksiin nähden.

No se on musta tosi hyvä, kun mitä on kuullut, että niinku silloin kun ei itse vielä asunu omillaan ja opiskellu niin oon kuullu, että jotkut syö makaronia silleen kaksi viikkoa kuukaudesta kun ei ole varaa, niin siihen nähden mulla on silleen paljon ylimääräistäkin. Tai silleen että mä ehkä käytän vähän turhaankin joihinkin asioihin rahaa tai silleen että jos mä säästäisin niin varmaan säästyisi aika paljon rahaa. (Haastateltava 5.)

Taloudellisen tilanteen vaikuttamisesta opiskeluihin ja elämään oli haastateltavilla monenlaisia näkemyksiä. Neljä haastateltavista nosti esiin sen, että taloudellinen tilanne on ajoittain aiheuttanut heille stressiä. Syytä oli muun muassa se, ettei välttämättä taloudellisen tilanteen vuoksi voi lähteä johonkin tapahtumaan tai mikäli opintoja oli jonakin aikana vähemmän niin haastateltavalle tuli huono omatunto siitä, ettei hän tehnyt joinakin päivinä mitään tuotteliasta, kuten opiskellut tai ollut tienaamassa rahaa. Eräs haastateltava koki pienituloisuudestaan huolimatta positiivisena sen, että tulot ovat kuitenkin kohtalaisen säännölliset, mikä tuo hänelle mielenrauhaa. Yksi haastateltava nosti esille näkökulman koulutuksen edullisuudesta Suomessa.

No positiivista on ehkä se, että kyllä siellä valoa tunnelin päässä on näkyvissä, että tutkinnonkin saaminen, kun miettii, että jos joutuisi maksamaan opiskelusta, niin kyllä se aika kallis tutkinto olis tradenomiksi jossakin, jos vertaa vaikka Yhdysvaltoihin tai muihin maihin, niin aika paljon kalliimpi, että yrittää sinänsä muistaa ne positiiviset puolet. Totta kai onhan siinä se negatiivistakin, että on se maksimi opintolaina

otettu ja käytetty ja korot nousee ja muuta semmoista, mutta ei nyt vielä mitään niin vakavaa, että tarvitsisi yöunia ainakaan menettää. (Haastateltava 8.)

Taloudellisen tilanteen muutoksiin viisi haastateltavista kertoivat varautuneensa säästöillä. Eräs haastateltava mainitsi pitävänsä pari kuukaudeksi riittävää puskuria joko käteisellä tai rahastossa helposti saatavilla. Muiksi varautumisen keinoiksi haastateltavat nostivat esille muun muassa vapaa-ajan menoista leikkaamisen, omaisuuden (esim. auto) myymisen, muuttamisen halvempaan asuntoon, erillisen lainan ottamisen, luottokortilla maksamisen sekä vanhempien taloudellisen avun. Eräs haastateltava kertoi myös, että hänellä on mahdollisuus saada helposti kokopäivätyö, mikäli hän rahaa tarvitsisi. Hän pyrkii kuitenkin välttämään tätä tilannetta, jotteivat opinnot viivästy, sillä haastateltava tähtää opintolainahyvitykseen.

Haastatteluissa kävi ilmi, että opiskeluajan toimeentulon haastateltavat olivat muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta ajatelleet ennen opintojen alkamista jopa niukemmaksi kuin mitä se opiskelujen alettua todellisuudessa on ollutkaan. Muutama haastateltava oli myös sitä mieltä, että toimeentulo on ollut pitkälti sellaista kuin on olettanutkin ennakkoon. Yksikään haastateltava ei kuitenkaan ollut sitä mieltä, että tulisi taloudellisesti toimeen huonommin kuin mitä oli ennen opiskelujen aloittamista odottanut. Odotukset opiskeluajan toimeentulosta ovat siis pääasiassa olleet haastateltavilla alhaisemmat, mutta he ovatkin yllättyneet siitä, ettei rahaa tarvitse käyttää aivan niin säästeliäästi kuin mihin he olivat ennalta varautuneet.

Ennako-oletukset ovat muuttuneet paljonkin. Ajattelin aluksi, etten nostaisi opintolainaa ollenkaan, mutta niin se elämä ajoi kuitenkin sitä ottamaan, joten käyttörahaa on ollut paljon enemmän mitä ajatteli. Ajattelin aluksi, että opiskeluaika on oikeasti todella penninvenyttämistä ja eläisin paljon säästeliäämmin. Kuitenkin suuren osan opiskeluajasta olen omistanut auton, joka vie paljon rahaa, ja on ollut rahaa käydä opiskelijabileissä enemmän kuin tarvitsisi. (Haastateltava 10.)

Opintolaina

Opintolaina - teemassa käsiteltiin opintolainaa ja haastateltavien suhdetta siihen. Teeman haastattelukysymykset pyrkivät selvittämään, milloin ja mistä syystä haastateltavat ovat nostaneet opintolainaa ja onko opintolainan nostamisessa tapahtunut joitain muutoksia opintojen aikana. Sen lisäksi selvitettiin haastateltavien kokemusta oman opintolainansa summasta ja miltä ajatus takaisinmaksusta tuntuu.

Jokainen haastatteluun osallistunut oli ottanut opintolainaa jossain vaiheessa opintojaan, olihan se kriteerinäkin haastatteluun osallistumiselle. Haastateltavien lainannostokäyttäytyminen oli aika yhteneväistä. Kahdeksan haastateltavaa kymmenestä oli nostanut opintolainaa koko opintoaikansa ja kaksi opiskelijaa oli aloittanut nostamisen vasta toisena vuonna. Nostoajoissa oli kuitenkin eroavaisuuksia, osa oli nostanut lainan heti kuin mahdollista ja osa taas eri syiden takia hieman myöhemmin. Kenenkään haastateltavan lainannostokäyttäytyminen tai lainaerien suuruus ei ole muuttunut toistaiseksi opintojen aikana.

No mä nostin opintolainan viime kesänä ja se johtui siitä, koska mä jäin vähän miettimään, että nostanko mä sitä ollenkaan niin sitten mä nostin sen. Mä sain vielä viime kesänä nostettua sen tavallaan koko siltä edeltävältä lukuvuodelta, elikkä syksyiltä ja keväältä. (Haastateltava 4.)

Heti kun sain sen takauksen, että heti kun oli mahdollista ja oon nostanut kaiken, mitä tähän mennessä voinut. (Haastateltava 8.)

Ekan vuoden niin kuin joulukuussa nostin, että ei niinku ihan heti mutta sitten kuitenkin aika heti ja sen jälkeen jokaisen erän. (Haastateltava 5.)

Haastateltavilla oli erilaisia motiiveja nostaa opintolainaa. Suurimmalla osalla päämotiivina oli yksinkertaisesti elämisen rahoittaminen opintojen aikana. Neljä haastateltavaa nosti opintolainahyvityksen yhdeksi motiivikseen ottaa lainan. Haastateltavien keskuudessa esille nousi myös stressi opintolainan motiivista puhuttaessa. Haastateltavien mukaan opintolainan ottaminen vähentää stressiä toimeentulosta, kun ei esimerkiksi tarvitse opintojen ohella käydä töissä. Kolme haastateltavaa listasi motiiveikseen myös opintolainasta säästämisen tai sijoittamisen. Haastatteluissa tuli myös ilmi, että opintolainalla tehdään myös isompia hankintoja tai lainasta käytetään rahaa esimerkiksi reissujen rahoittamiseen.

Elämisen rahoittaminen ja semmoinen, että ei ole koko ajan hirveä stressi. (Haastateltava 2.)

Nostan lainaa kustantamaan elämistä ja jonkin verran olen laittanut kasvutuottosäästötililleni ja ASP-asuntosäästötilille. Haluan, että eläminen opiskelujen ohessa on mielekästä ja on myös mahdollista reissata. Lisäksi kiinnostaa opintolainan hyvitys, mikäli valmistun ajoissa. (Haastateltava 7.)

Lähinnä ehkä se, että ei tarvitse olla samaan aikaan töissä, kun opiskelee. (Haastateltava 8.)

Myös oman opintolainan summasta oltiin montaa mieltä haastateltavien keskuudessa. Noin puolta haastateltavista oman opintolainan summa ei hirveästi hetkauttanut ja toista puolikasta se hieman kauhistutti. Yhteistä vastauksissa oli kuitenkin se, että sen tiedostettiin olevan kuitenkin suhteellisen halpaa lainaa pitkällä maksuajalla. Lainaa vastaajilla oli melko saman verran kaikilla riippuen opiskelun aloitusvuodesta, koska suurin osa oli nostanut koko lainan, minkä siihen asti on saanut nostettua. Kaksi haastateltavaa ei kokenut lainan ottamista stressaavaksi myöskään siksi, koska lainattu raha ei ole kulunut varsinaisesti mihinkään.

Mielestäni aika normaali summa, ehkä olisi pärjännyt vähemmälläkin. Opintolainaa otettuna 13 000 euroa. (Haastateltava 1.)

Kyllähän siis se on mun ensimmäinen laina ikinä, joten se tuntuu tosi pahalta summalta ja tälle. Mutta sitten toisaalta, kun rupeaa miettimään, että mitä joskus myöhemmin tulee olemaan jotain asuntolainoja ja muita vastaavia niin sinällään ihan niinku pikkuhiljaa tuossa silleen liikutaan. (Haastateltava 2.)

Ei niinku silleen herätä semmoisia mitenkään kovin tavallaan kriittisiä ajatuksia tai sillee, että se kuulostaa isolta summalta, mutta kun tota tietää, että periaatteessa voisi maksaa sen tälläkin hetkellä kokonaan pois. (Haastateltava 4.)

Se on nyt joku 11 000 euroa. Mä oon nostanut kaiken mitä mä pystyn tähän mennessä ja en mä tiedä. Mä yritän olla miettimättä sitä koska se on kyllä pelottavaa. (Haastateltava 5.)

Ei pelottanut, koska koen, että kumminkin muihin lainoihin nähden edullinen laina. (Haastateltava 8.)

Lainan takaisinmaksu ei juurikaan huolestuttanut haastateltavia. Kaikki kokivat, että valmistumisen jälkeen ja työllistyessä lainaa pystyy alkaa maksamaan takaisin. Vastauksissa nousi esiin pienet takaisinmaksuerät, jotka lieventävät huolta ja tuovat varmuutta takaisinmaksua ajatellen. Yksi vastaajista koki lainan takaisinmaksun viivyttämisen mahdollisimman pitkälle parhaimpana ratkaisuna. Muut haastateltavat eivät puhuneet juurikaan takaisinmaksun suunnitelmallisuudesta.

Kaikkia haastateltavia kuitenkin yhdisti luotto siitä, että laina tulee maksettua takaisin, vaikka siihen menisi aikaa. Muutama haastateltava mietti nousseiden korkojen vaikutusta lainan takaisinmaksueriin.

Se pitäisi olla silleen helppoa se takaisinmaksu. Mutta kyllähän siinä hetki menee, että siitä lainasta pääsee eroon. Mukavaahan se olisi, jos ei olisi kauhean velkainen, mutta minkäs teet. (Haastateltava 3.)

No minä kyllä uskon, että siinä takaisinmaksussa ei tule olemaan sitten mitään ongelmaa. Sitten, kun työllistyy, niin sitä pystyy sitten pienissä osissa maksamaan kyllä hyvin takaisin ja ehkä silleen silloin kun minä olen ensimmäistä kertaa opintolainaa ottanut, niin ne korot on ollut aika tai suhteellisen matalat, että nekään ei sitten silloin vielä herättänyt huolenaihetta omalla kohdalla. Mutta nyt sitten kun ne korot on nousset niin ehkä vähän mietityttää just se, että kuinka isoja summia sitten loppupeleissä joutuu maksamaan siitä opintolainasta kerralla takaisin. (Haastateltava 6.)

No varmaan koittaa niinku mahdollisimman pitkään viivyttää sitä, että joutuu maksamaan vasta sitten kun on pakko ja mahdollisimman pienissä erissä, että saa mahdollisuuksien mukaan sen kaiken hyödyn siitä irti. (Haastateltava 9.)

Kyllä mä uskon, että heti rupean sitä maksamaan aika lailla. Tokihan siis siinä on se, että mä en ole kauheasti tutustunut vielä siihen, että millaista summaa se periaatteessa olisi niinku kuukaudessa, mutta en mä niinku ajattele, että se olisi mikään niin kun sinällään iso juttu. (Haastateltava 2.)

Opintolainahyvityksestä haastateltavat olivat hyvin samaa mieltä. Kaikki kokivat sen hyväksi ja motivoivaksi tekijäksi valmistumista ajatellen. Yksi haastateltava kertoi opintolainahyvityksen olevan yksi syy, miksi oli opintolainan ottanut. Jokainen haastateltava koki olevansa ajallaan opinnoissaan ja uskoi valmistuvansa ajoissa. Kaksi haastateltavaa toi esille myös valmistumisen ”liukuma-ajan” joka mahdollistaa opintojen venymisen puolella vuodella pitäen mahdollisuuden opintolainahyvitykseen. Nämä haastateltavat kokivat liukuma-ajan hyväksi ja lainahyvityksen saamisen todennäköisemmäksi sen takia.

Silloin alun perin, kun minä tein sen päätöksen, että aion nostaa sitä opintolainaa niin se opintolainahyvitys oli kyllä yksi syy miksi ajattelin, että voin kyllä ihan hyvin mielin ottaa sitä lainaa, ja kun minullakin nämä opinnot on edennyt silleen, että on mahdollista saada se hyvitys, niin se on kyllä hyvä, että ei sitten tarvitse maksaa itse kokonaan sitä summaa pois mitä on tullut nostettua, että positiivinen on minun mielestä kyllä se. (Haastateltava 6.)

Joo, kyllähän se on ihan ihan niinku loistava juttu, jos siihen tuota vaan pääsee ja niinku toivon mukaan pääseekin. Ja siinähan taitaa olla jonkun näköinen pieni semmoinen liukuma-aika, että ei tarvitse eksaktisti olla just tota tavoiteaikaa. Ihan hyvä systeemi kyllä motivoi varmasti niinku tai ainakin henkilökohtaisesti motivoi kyllä niinku pysymään aikataulussa. (Haastateltava 9.)

Korko

Teemassa korko kartoitettiin haastateltavien tietoisuutta ja käsitystä tämänhetkisestä korkotilanteesta. Kysymyksillä selvitettiin myös, kuinka opiskelijat reagoivat muuttuneeseen korkotilanteeseen. Haastateltavien kanssa käsiteltiin myös oman opintolainan korkoa ja sen valintaan vaikuttaneita tekijöitä sekä koron vaikutusta opintolainaan.

Jokainen haastateltava oli tietoinen nousseista koroista. Osa oli kuitenkin seurannut korkotilannetta enemmän kuin toiset. Kaksi haastateltavaa koki nousseet korot pelottaviksi. Yhden haastateltavan mielestä taas korkojen nousu on normaalia ja odotettavaakin. Yksi haastateltava mainitsi myös inflaation korkojen noususta puhuessa. Yksi haastateltava mietti myös euribor ja prime koron eroa korkojen noustessa. Haastatteluissa nousi myös esille erilaisia lukuja, joilla haastateltavat käsittelevät koron nousun vaikuttamista omaan opintolainaan.

On tuota jonkun verran tullut uutisista seurattua, sekä omasta verkkopankista myös katsonut sitä omaa opintolainaa. Hirveän suurelta nousultahan se tuntuu, kun korko nousee 0,02 prosentista jonnekin 3,8 prosenttiin. (Haastateltava 10.)

Osa haastateltavista oli tietoisia, miten noussut korko vaikuttaa heidän opintolainansa konkreettisesti. He kertoivat haastattelussa laskelmia lainaan tulleista lisäyksistä tai kertoivat käyneensä katsomassa omasta verkkopankistaan koron vaikutuksista. Osa ei tiennyt tarkempia summia, eivätkä tässä vaiheessa opintojaan ole alkaneet murehtia asiaa enempää. Yksi haastateltava aikoi katsoa koron määrän sitten, kun harkitsee seuraavan opintolainanerän nostamista.

En ole lähtenyt laskemaan. Mulla on vähän semmoinen fiilis, että mä yritän olla ajattelemaatta sitä niin pitkään kuin mahdollista. Mä katson sen hetkisen korkotilanteen sitten kun mä oikeasti alan harkitsemaan sitä, että otanko mä sen seuraavan erän. (Haastateltava 2.)

Nousseet korot eivät olleet vielä vaikuttaneet kenenkään haastateltavan opintolainan nostokäyttämiseen ennen haastattelun ajankohtaa. Halukkuus nostaa opintolainaa sen sijaan on muuttanut neljällä haastateltavalla korkojen nousun vuoksi. Yksi heistä ei aio nostaa opintolainaa enää ollenkaan seuraavana syksynä. Kaksi haastateltavaa ei haluaisi nostaa, mutta pohtivat vielä vaihtoehtoja. Toinen heistä mietti myös, että jos jatkaa nostamista, niin ei välttämättä samoissa määrissä kuin aiemmin. Yksi haastateltava ei haluaisi välttämättä nostaa jatkossa samoissa määrissä, mutta aikoo jatkaa kuitenkin nostamista. Suurin osa haastateltavista ei kuitenkaan ole muuttamassa toimiaan opintolainan suhteen ollenkaan. Osa heistä kokee tarvitsevansa lainan koroista huolimatta, ja osaa korko ei hetkauta ollenkaan. Yksi haastateltavista nosti lainannostokäyttämisen muuttamisesta puhuessa esille eri korkojen vertailun. Hän oli alkanut miettimään, oliko opintolainaa ottaessa prime sittenkään hyvä vaihtoehto.

No ei oikeastaan, että ehkä ainoa, mitä se on saanut miettimään, on se, että siinä vaiheessa, kun viime kesänä nostin tuon opintolainan, niin jouduin aika paljon miettimään, että otanko siihen sen euriborin vai OP primen koroksi. Ja tota siinä vaiheessa viime kesänä, kun oli semmoinen tilanne, että ei oikein tiennyt, että mitä sille euriborille käy, että jatkaako se vielä niinku nousua. Silloin päädyin tuohon OP primeen ja yleisesti ottaen se prime on taas niin kuin normaalitilanteessa vähän kalliimpi korko. Ehkä nytten tota on niinku mietityttänyt se, että jos euribor tulee alas, niin oliko tää sitten huono valinta. Mutta toistaiseksi nyt kuitenkin sen kanssa elelee, niin ei tavaltaan oikeastaan muuten ole ehkä vaikuttanut tuohon mun halukkuuteen nostaa tuota opintolainaa. (Haastateltava 4.)

Haastatteluissa tuli ilmi myös, että osa haastateltavista oli alkanut harkita erilaisia toimia opintojen rahoittamiseksi korkojen nousun takia. Yksi haastateltava aikoo elää kertyneillä säästöillä ja toivoo saavansa palkallisen harjoittelupaikan ja harkitsevansa myös työssäkäyntiä. Kahta haastateltavaa houkuttelisi töiden teko opintojen ohella, jolloin lainaa ei tarvitsisi nostaa niin paljoa kuin aikaisemmin. Yksi haastateltava kertoi vähentäneensä kulutusta inflaation takia, mutta siihen ei varsinaisesti korkojen nousulla ole ollut vaikutusta. Edellinen sekä loput haastateltavista eivät ole harkinneet muita keinoja opintojen rahoittamiseen juuri korkojen nousun vuoksi. Kyseiset haastateltavat aikovat jatkaa opintolainan nostamista ainakin toistaiseksi myös jatkossa.

Keskusteltaessa koroista kysyttiin myös haastateltavien opintolainojen koroista. Seitsemän haastateltavaa oli valinnut opintolainansa korokseen euriborin. Näistä neljä oli 12kk euriboreja ja kaksi 6kk euriboria. Yksi haastateltava ei maininnut minkä pituinen euribor hänellä oli. Vain yhdellä

haastateltavalla oli prime korko opintolainassaan. Loput kaksi haastateltavaa eivät haastattelutilanteessa muistaneet, minkä koron olivat opintolainansa valinneet. Toinen heistä kuitenkin sanoi ottaneensa sen, mitä pankki oli hänelle ehdottanut automaattisesti. Euribor koron ottaneille valintaan vaikuttivat pankin tarjonta, pankin ehdotus, kavereiden kanssa keskustelu, matala ja tasainen korko sekä sen yleisyys. Prime koron valitsija oli epäillyt euriborin nousevan entisestään, joten oli päätynyt primeen.

Haastatteluissa selvitettiin myös, kokevatko haastateltavat opintolainan olevan edelleen taloudellisesti järkevä ratkaisu. Yhdeksän vastaajaa koki, että opintolaina on edelleen taloudellisesti järkevä ratkaisu. Haastateltavat perustelivat tätä mielipidettä eri tavoin. Kaksi haastateltavaa nosti opintolainan sijoittamisen yhdeksi perusteeksi. Viisi haastateltavaa kehuivat opintolainaa edelleen hyväksi ja edulliseksi tavaksi rahoittaa opintoja ja mainitsivat myös opintolainahyvityksen. Kolme haastateltavaa painotti myös opiskeluaajan mielekkyyttä ja arvokkuutta. Opintolaina siis mahdollistaa vapaa-aikaa opintojen ohelle, kun ei tarvitse käydä samaan aikaan töissä. Yksi haastateltava ei suoraan sanonut, kokeeko lainan taloudellisesti järkeväksi ratkaisuksi. Hän kuitenkin on pohtinut tätä kysymystä, ja miettinyt onko hänelle taloudellisesti järkevää nostaa enää enempää opintolainaa loppuopintoihin.

Se on hyvä kysymys. Sitähän mä oon miettinyt. Mutta no tällä hetkellä, kun mulla ei kuitenkaan se ihan koko summa, mitä mä oon nostanut, niin se ei niinku ole kaikki raha mennyt tai tavallaan sitäkin on vähän jäänyt säästöön. Niin sitten mä oon miettinyt, että riittäisikö se sitten niinku ensi vuodeksi, tai että kumpi nyt on sitten kannattavampaa, että nostaa sitä lainaa lisää vai sitten lopettaa tässä kohti ettei sitten ole enempi velkainen loppujen lopuksi. Vähän fifty fifty. (Haastateltava 3.)

Lainannostoon liittyvistä riskeistä puhuttaessa tuli esille, että suurin osa haastateltavista ei ole juurikaan pohtinut opintolainan nostamiseen liittyviä riskejä korkojen noustessa. Yhdeksän haastateltavaa kymmenestä ei ole näitä riskejä sen suuremmin miettinyt. Yksi heistä koki, että opintolaina on muutenkin aika riskitön laina ja kuuluu tähän elämäntilanteeseen. Yksi haastateltava kuitenkin painotti riskien arvioimista aina lainaa ottaessa.

Joo, kyllä aina, jos lainaa ottaa niin pyrkii itsekin tekemään jonkun näköisen stressitestin itselleen, että mitenkä suunnilleen sen hetkellä tuloilla, vaikka jollain 7% korolla suunnilleen, talous kestäisi tai sitten jos tulee jotain yllättäviä muutoksia silleen niinku sopivassa määrin pyrkii vähän ottamaan riskiä huomioon, että jos käy jotain tai näin pois päin. (Haastateltava 9.)

Tulevaisuus

Tulevaisuus-teemassa pyrittiin selvittämään sitä, millaiset suunnitelmat haastateltavilla on opintojen rahoittamisen suhteen jatkossa sekä millaiset motiivit opintolainan nostoon on, mikäli haastateltavat aikoivat nostaa lainaa jatkossakin. Tämän lisäksi pyrittiin selvittämään, millaisiksi haastateltavat kokevat työllisyysnäkömängsä opintojensa päätyttyä.

Opintojen rahoittamiseksi tulevaisuudessa neljä kahdeksasta haastateltavasta, jotka eivät vielä käyneet opintojen ohella töissä, kertoivat aikovansa mennä töihin, mikäli saavat työpaikan tai harjoitsevansa töiden tekoa myös opintojen ohella jatkossa. Myös kaksi haastateltavaa, jotka tekivät töitä tällä hetkellä opintojen ohella, kertoivat aikovansa jatkaa niitä myös jatkossa. Opintojen ohella töiden tekemisestä eräs haastateltava pohti seuraavasti:

Ajatuksena on ottaa maksimi opintolainat ja työskennellä vähintään kesät aina, että mutta voisi olla ihan mahdollista tehdä muulloinkin, että mitenkä ne opinnot nyt antaa.. Paha sanoa aina ennakkoon sillain, että kuinka paljon energiaa joku tietty kurssi vie, jos ei ole käryä, ja kuinka vaativa se on, et joku kurssi voi olla, että teet päivässä, joku voi olla teet viikossa ja joku että menee kuukausi. (Haastateltava 8.)

Kaksi haastateltavista olivat etsimässä harjoittelupaikkoja, ja toinen heistä oli sitä mieltä, ettei aio nostaa enää opintolainaa, vaikkei saisikaan vielä harjoittelupaikkaa. Sen sijaan hän suunnitteli menevänsä töihin tienaamaan, mikäli harjoittelupaikkaa ei nopeasti saisi. Toinen samassa tilanteessa oleva haastateltava puolestaan aikoi nostaa opintolainaa jatkossa siinä tapauksessa, jos ei saisi harjoittelua palkallisena. Kaksi haastateltavista aikoivat jatkaa opintojensa rahoittamista edelleen kuten aiemminkin eli pääasiallisesti opintotuella, -lainalla sekä säästöillä.

Kaiken kaikkiaan seitsemän haastateltavista aikoi nostaa jatkossakin opintolainaa. Kuitenkin yksi heistä kertoi, että aikoo mahdollisesti nostaa vähemmän kuin aiemmin, mikäli pääsee töihin opintojen ohella. Yksi haastateltava ei aikonut enää jatkossa nostaa opintolainaa ollenkaan. Kaksi haastateltavista pohtivat korkojen nousun vuoksi sitä, aikoivatko enää jatkossa nostaa opintolainaa, mutta eivät olleet vielä tehneet päätöstään.

Niin kyllä se on vähän semmoinen, että tekisi ehkä mieli kokeilla ilman sitä lainaa nyt ihan vaan sen koronnousun takia. Mutta niinku se helpottaisi, mutta sitten kumminkin niinku siinä alkaa olemaan aikamoinen korko. Että mä en ihan tiedä vielä, mutta

sanotaan siis silleen, että aikaisemmin se oli niinku tosi semmoinen, että kyllähän niinku opintolaina otetaan, mutta nyt se sen korkojen nousun takia on semmoinen, että vähän niinku mietityttää. (Haastateltava 2.)

Motiivi opintolainan nostamiseen jatkossa pysyi koko lailla samana kuin mikä haastateltavilla oli ollut motiivina tähänkin asti. Kuitenkin yksi haastateltavista kertoi motiivinsa olevan se, ettei tarvitsisi olla töissä opintojen ohella, mutta mikäli hän päätyisi tekemään töitä opintojen ohella, olisi siinä tapauksessa motiivi opintolainan ottamiselle elämisen sijaan jokin ulkomaanmatka tai muu konkreettinen ylimääräinen tuote tai tavara. Tulevaisuudessa motiivi opintolainan nostamiseen oli haastateltavilla lähinnä se, että laina menee elämiseen. Kuitenkin tämän rinnalla myös muunlaisia motiiveja esiintyi. Opintolainahyvityksestä saatava ilmainen raha oli yksi motiiveista, kuten myös se, että ei tarvitse stressata opintojen aikana niin paljon. Yhdellä haastateltavalla motiivina opintolainan nostoon oli se, että saa ylimääräistä rahaa sijoituksiin tai käytettäväksi muuhun ikään kuin ylimääräiseen.

No en mä sinänsä ole korvamerkinnyt sitä mihinkään, mutta totta kai sitten, jos saa itselleen lisää ylimääräistä rahaa, niin kyllä se oikeastaan menee tota sijoituksiin tai sitten johonkin itsensä niinku tai johonkin sellaisiin palveluihin tai tuotteisiin, jotka niinku nyt itse kokee tarpeelliseksi vaikka vähän jotain matkailua tai muuta vastaavaa. (Haastateltava 9.)

Haastateltavat kokivat työllisyysnäkömät opintojen jälkeen todella positiivisesti. Lähes kaikki olivat sitä mieltä, että alalla on tarjolla paljon töitä, minkä vuoksi he uskoivat työllistyvänsä nopeasti opintojensa jälkeen. Kaksi haastateltavista toivoivat saavansa harjoittelupaikasta töitä harjoittelunsa jälkeen, mikäli työ tuntuisi omalta. Yksi haastateltava mainitsi, että on tehnyt jo oman alan töitä opintojen aikana jossain vaiheessa, joten pitää nopeasti oman alan töihin pääsyä todennäköisenä. Yksi haastateltava kuvaili työllisyysnäkömiä seuraavasti:

No siinä mielessä ihan hyvä tilanne, että ei varmaan tarvitse kovin kauaa etsiä. Ehkä ongelma on enemmänkin siinä, että saisi vaan koulun alta pois ja pääsisi sinne töihin, että tota ihan hyvät. En toki välttämättä osaa sanoa, että onko just omalla alalla, mutta ainakin ylipäättään niin ihan mukavasti tuntuu olevan kysyntää. (Haastateltava 9.)

Eräs haastateltava mainitsi myös olevansa vakituisessa työsuhteessa opintojen ohella, joten hän koki tämän työpaikan turvallisena vaihtoehtona, mikäli hän ei heti löytäisikään oman alansa töitä.

Kaikki haastateltavista toivoivat pääsevänsä oman alan töihin opintojen jälkeen. Kukaan ei siis ollut ainakaan tässä vaiheessa vielä sitä mieltä, että haluaisi mahdollisesti opiskella toisen ammatin tai töitä joltain muulta alalta kuin mihin tällä hetkellä opiskelee. Yksi haastateltavista mainitsi, että on lisäksi kiinnostunut yrittämisestä.

5.2 Miten inflaatio on vaikuttanut opintojen rahoittamiseen ja opintolainan nostamiseen?

Tutkimusta ohjaava tutkimusongelma oli seuraava: miten liiketalouden opiskelijat kokevat ja reagoivat inflaatioon ja nopeaan korkojen nousuun opintojen rahoittamisen ja erityisesti opintolainan suhteen. Tähän tutkimusongelmaan saatiin vastaus tutkimuskysymyksiä avulla, joita tässä tutkimuksessa oli kolme. Haastatteluiden ja analyysin avulla lähdettiin hakemaan tutkimuskysymyksiin vastauksia, joka ratkaisisi tutkimusongelman. Kyseisiin kysymyksiin saatiin tutkimuksen avulla vastaukset. Tutkimusta ohjaavat tutkimuskysymykset määriteltiin tutkimuksen alussa ja ne olivat seuraavat:

- Millaisia toimia opiskelijat ovat harkitsemassa rahoittaakseen opiskeluaikansa korkojen nousun ja inflaation myötä?
- Miten lainannostokäyttäytyminen ja -halukkuus ovat muuttuneet korkojen noustessa?
- Millaisia ajatuksia korkojen nousu ja inflaatio nostaa esille esimerkiksi opintolainan takaisinmaksua ajatellen?

Haastatteluissa esiintyi erilaisia toimia ja harkintoja opintojen rahoittamisen suhteen tulevaisuudessa. Haastatteluihin mennessä kuitenkin mitään konkreettisia toimia ei oltu vielä tehty. Haastatteluissa nousi esille esimerkiksi sellaisia harkintoja, että opintolainan osuutta opintojen rahoittamisessa vähennettäisiin, ja lainan osuutta paikattaisiin töistä saaduilla ansiotuloilla. Töiden tekeminen opintojen ohella kiinnosti suurta osaa haastateltavista. Osa haastateltavista ei kuitenkaan aikonut tehdä muutoksia opintojensa rahoittamisen suhteen ja aikoi jatkaa elämää samalla tavalla kuin aikaisemminkin.

Lainannostohalukkuus oli osalla haastateltavista muuttunut, kuten edellä kävikin ilmi. Kuitenkin vain yksi haastateltava oli tehnyt lopullisen päätöksen siitä, että ei aio nostaa lainaa enää opintojensa aikana. Osa haastateltavista oli kuitenkin pohtinut vähentävänsä lainan nostamista tai jopa lopettavansa kokonaan opintolainan nostamisen, ja mietti koron vaikutusta lainaan. Korkojen nousu on aiheuttanut pohdintaa opintolainan nostamisen osalta, mutta lainannostokäyttäytymisessä ei kuitenkaan haastatteluihin mennessä ollut tapahtunut vielä mitään muutoksia.

Vaikkakin koron vaikutus omaan opintolainaan mietitytti joitain haastateltavia, jokaiselta löytyi kuitenkin luotto takaisinmaksun onnistumiseen. Korkojen nousu ei siis juurikaan vaikuttanut ajatuksiin takaisinmaksusta. Haastateltavat kokivat, että laina on maksettava pois, mutta siihen on kuitenkin vielä aikaa ja takaisinmaksuaikakin on pitkä. Opintolainahyvitystä pidettiin hyvänä ja motivoivana tekijänä valmistua ajoissa ja työllisyysnäköymät olivat kaikilla haastateltavilla hyvät. Nämä asiat lisäsivät luottoa takaisinmaksuun. Haastateltavien keskuudessa nousi myös esille se, että koron osuus lainaa takaisin maksaessa tulee olemaan isompi kuin aikaisemmin, mutta mikäli lainan on vaikka sijoittanut, niin hyvityksen kanssa se on myös tuottanut rahaa.

6 Pohdinta

6.1 Johtopäätökset

Haastateltavat kokivat toimeentulonsa tällä hetkellä opiskeluaikanaan riittävänä, mikä oli yllättävää. On kirjoitettu paljon, että opiskelijoiden tulot ovat pienet eikä inflaation kiihtyessä niihin ole tehty tarpeeksi suuria indeksikorotuksia, kuten Pohjoisen (2022) artikkelissa kerrottiin. Ennakkojatous oli, että haastateltavat olisivat tyytymättömämpiä toimeentuloonsa. Haastateltavien kokemus toimeentulon riittävyys johtuu muun muassa siitä, että kaikki ovat nostaneet opintolainaa. Toisaalta osasyynä tähän saattaa olla se, että haastateltavat ovat ennakkoon tienneet, että opiskeluaikana eletään niukasti, joten he ovat osanneet ennalta varautua pienituloisuuteen. Tutkimuksessa selvisi, että opiskeluaikana rahoittamisen keinoja opintolainan lisäksi ovat opinto- ja asumistuki, säästöt, palkkatulot, sijoitusvarallisuus sekä vanhemmilta saatu taloudellinen tuki.

Melkein jokainen haastateltava oli nostanut koko opintoaikansa opintolainaa maksimimäärän, mitä haastatteluhetkeen mennessä oli ollut mahdollista nostaa, eikä lainannostokäyttäytyminen

ollut haastatteluihin mennessä muuttunut vielä kenelläkään. Korkeiden noususta opintolainan suhteen haastateltavilla oli hyvin erilaisia kokemuksia ja näkemyksiä. Oletuksena oli, että korkeiden nousu vaikuttaa mielikuvaan opintolainasta negatiivisesti. Pohjoisen (2022) artikkelissa pohdittiin myös sitä vaihtoehtoa, että opintolainaa ei enää uskallettaisi ottaa korkeiden nousun vuoksi. Tuloksissa kuitenkin yllätti, kuinka huolettomasti osa opiskelijoista eli korkeiden nousun kanssa. Tähän vaikutti kuitenkin se, että haastateltavat kokivat opintolainan nostamisen tärkeänä osana opintojen rahoittamista sekä luottivat takaisinmaksun onnistuvan opintojen loputtua. Haastateltavat kokivat kaikki työllisyysnäkönsä opiskelujen jälkeen hyvin positiivisessa valossa, mikä varmasti lisää haastateltavien luottoa siihen, että opintolainan takaisinmaksussa ei tule ongelmia.

Tutkimuksessa tulikin ilmi, että kaikki haastateltavat luottivat selviävänsä opintolainan takaisinmaksusta ongelmitta. Tämä oli yllättävää, sillä kyseiset tulokset erosivat tietoperustassa esitellystä Taloudellinen mielenrauha (2023) tutkimuksesta, jossa joka kuudes tutkimukseen osallistuneista on huolissaan luotoistaan ja lainoistaan selviämisestä. Haastatteluissa nousi esiin kuitenkin myös pohdintaa liittyen korkeiden nousuun, mikä oli aika oletettavaa. Pohdintaa herätti se, miten korko vaikuttaa omaan opintolainaan, ja haluaako lainasummaa kasvattaa enää ottamalla enempää lainaa.

Oman opintolainan summa sai haastateltavien keskuudessa myös erilaisia mielipiteitä. Jotkut kokivat lainasummansa oikein kohtuullisena ja normaalina, mikä voi johtua siitä, että he kokevat opintolainan kuuluvan siihen elämäntilanteeseen. Hyvät työllisyysnäkyvät varmasti myös saavat opintolainan tuntumaan kohtuullisemmalta. Osa haastateltavista taas kauhistutti oman opintolainan summa, eivätkä he haluaisi miettiä sitä juurikaan enempää. Tähän voi vaikuttaa se, että opintolaina on mahdollisesti haastateltavien elämän ensimmäinen laina ja se voi tuntua siksi isolta summalta. Velan ottaminen voi tuntua siis uudelta ja pelottavalta, jos siitä ei ole aikaisempaa kokemusta.

Lähes jokainen haastateltava koki erilaisista huolista huolimatta opintolainan edelleen taloudellisesti järkeväksi ratkaisuksi. Tämä johtui muun muassa siitä, että osa haastateltavista sijoitti tai laittoi säästöön osan opintolainastaan, jolloin se ei heti kulu tai mahdollisesti se kerryttää tuottoa tulevaisuudessa. Yhtenä syynä oli myös se, että haastateltavat kokivat opintolainahyvityksen pitävän opintolainan taloudellisesti järkevänä ratkaisuna yhä korkeiden noustuakin. Opintolainaa painotettiin myös taloudellisesti järkeväksi ratkaisuksi siitä syystä, ettei opiskelujen ohella tarvitse käydä

pienipalkkaisissa töissä, koska tulevaisuudessa oman alan töissä samalla työmäärällä palkan ollessa suurempi on mahdollista tienata nopeammin sama rahasumma kokoon. Lisäksi tutkimuksessa tuli esiin, että myös opiskeluaikaa ja vapaa-aikaa arvostetaan paljon, minkä vuoksi opintolaina koetaan parempana ratkaisuna kuin työssä käynti opintojen ohella. Opintolainaa pidettiin järkevänä ratkaisuna myös siksi, ettei omasta toimeentulosta tarvitse stressata vielä opintojen lisäksi.

Tutkimuksessa saatiin selville, että osalla haastateltavista käytös opintolainan suhteen on korkojen nousun myötä muuttumassa jatkossa. Haastateltavien keskuudessa on alettua pohtia nousseiden korkojen vaikutusta opintolainaan. 40 % haastateltavista harkitseekin tai aikoo tehdä konkreettisia muutoksia opintolainan nostamisen suhteen. Kyseiset haastateltavat aikovat joko vähentää opintolainan nostamista tai lopettaa sen kokonaan. Kuitenkin vain yksi haastateltavista on tehnyt jo lopullisen päätöksen siitä, että aikoo lopettaa opintolainan nostamisen kokonaan. Haastateltavat, jotka aikovat tehdä muutoksia opintolainan nostamiseensa, pyrkivät paikkaamaan opintolainasta ennen saamansa tulot joko ansiotuloilla tai säästöillä.

Jatkotutkimusehdotukset.

Tutkimusta tehdessä ja tutkimustuloksia läpikäydessä heräsi muutamia ajatuksia ja pohdintoja opintolainaan ja korkojen nousuun liittyen. Tutkimustuloksia käsitellessä pohdimme, että opintolaina koetaan luultavasti niin luontevaksi tavaksi rahoittaa opintoja, ettei sen nostamista välttämättä mietitä samalla tavalla kuin esimerkiksi muita lainoja. Opintolaina koetaan myös niin turvaliseksi lainaksi, että sen riskejä ei arvioida yhtä tarkasti kuin muiden lainojen riskejä. Korkojen nousu on myös tullut yllätyksenä monelle. Kyseistä riskiä ei selvästi ole tullut arvioitua lainaa ottaessa, vaan matalat korot ovat olleet oletus. Siitä tuli mieleen, kuinka konkreettisesti opiskelijat välttämättä ymmärtävät korkojen vaikutuksen omaan opintolainansa. Onko heillä oikeasti kovin hyvät taidot ja käsitys itsellään tehdä vertailua ja päätöksiä opintojensa rahoitukseen liittyen. Näiden pohdintojen pohjalta nousikin yksi jatkotutkimusidea. Opiskelijoiden on usein pakko ottaa opintolaina elleivät he tee töitä opintojen ohella. Tämän vuoksi olisi ehkä mielenkiintoista jatkossa selvittää jonkinlaista kipukynnystä sille, millaisia korkoja siedetään vielä. Mielenkiintoista olisi siis tietää, milloin korot olisivat liian korkealla, jolloin se vaikuttaisi enemmän opintolainan nostamiseen opiskelijoiden keskuudessa.

6.2 Oman oppimisen arviointi

Korkeakouluopiskelijana nousseet korot ja opintolaina ovat meille tuttuja ja omaa elämää koskettavia asioita, joiden perusteella aiheen tutkiminen alkoi tuntua mielenkiintoiselta. Aihe valikoituikin opinnäytetyömme aiheeksi. Opinnäytetyöprosessia aloittaessa oli haasteita aiheen ja tutkimuksen kohderyhmän rajaamisessa. Tutkimuskysymyksien ja tutkimusongelman muotoilu selkeytti paljon tutkimuksen aloittamista ja suunnittelua. Saimme kuitenkin perusteltua tutkimuksemme tarkoituksen hyvin ja tutkimuskohteiksi valikoitui Jamkin liiketalouden tradenomi päiväopiskelijat, jotka ovat aloittaneet opiskelunsa 2020 tai 2021 vuonna. Tärkeää tutkimuskohteiden rajaamisessa oli se, että he olivat nähneet matalan koron ajan ja kokeneet korkojen radikaalin muutoksen opintojen aikana sekä ottaneet opintolainaa sinä aikana. Laadimme tutkimuslupahakemuksen Jamkille, mille saimme hyväksynnän ja pääsimme aloittamaan tutkimuksen.

Opinnäytetyön tekemisen yhtenä haasteena, mutta samalla myös apuna oli se, että se tehtiin parityönä. Yhteistyömme sujui pääosin hyvin ja saimme jaettua tekemisen vaivattomasti keskenämme. Opinnäytetyötä ja tutkimusta teimme sekä yksin että yhdessä riippuen osa-alueesta. Opinnäytetyötä tehdessä opimme ajanhallintaa sekä tiimityöskentelyä yhteisen projektin kautta. Haasteita oli ajoittain esimerkiksi yhteisen ajan löytämisessä ja aikatauluissa pysymisen kanssa. Vahvuuksia parityöskentelyssämme oli se, että olimme samaa mieltä asioista, miten toimitaan ja mitä halutaan saavuttaa, sekä tuimme toisiamme hyvin opinnäytetyöprosessin aikana. Meidän osaamisalueemme ja työskentelytapamme olivat myös melko erilaiset, minkä koimme hyvänä asiana, ja näin ollen ne täydensivät toisiaan. Pystyimme kommunikoimaan hyvin ja autoimme puolin ja toisin, mikäli toisella oli haasteita jonkin asian ratkaisemisessa.

Tutkimuksen teoriaosuus syntyi hyvin ja saimme valikoitua aiheita, jotka tukivat tutkimustamme. Teoriaosuuden kirjoittamisen jakaminen onnistui hyvin, ja saimme omalla ajallamme edistettyä teoriapohjaa. Tämän jälkeen kävimme läpi osiot ja kommentoimme toistemme kirjoituksia ja parantelimme osioita yhdessä. Teoriaosuus tuli lähes valmiiksi, kun aloitimme itse tutkimuksen tekemisen ja haastattelut. Pieniä korjauksia jäi viimeistelyvaiheeseen, mutta suurimmaksi osaksi teoriaosuus valmistui ennen tutkimuksen tekemistä. Tutkimuksen haastattelut sujuivat hyvin ja niitä oli mielenkiintoista suorittaa. Jaoimme haastattelut siten, että kummatkin suorittivat saman verran haastatteluita ja litteroivat omat haastattelunsa. Analyysi ja tutkimustulosten kirjaaminen teh-

tiin yhdessä, jolla saatiin varmistettua, että tulkinnot olivat samanlaisia. Osassa haastatteluista ymmärsimme jälkepäin, että jotkut asiat jäivät hieman epäselväksi ja lisää tietoa kaivattiin tutkimuksen kannalta. Näissä tapauksissa olimme yhteydessä kyseisiin haastateltaviin vielä sähköpostin välityksellä, jotta saimme puuttuvat tiedot. Haastatteluissa oli kuitenkin helppo pysyä teemojen sisällä ja haastattelut etenivät omalla painollaan. Tutkimuksessa saimme tutkimusongelmaamme ja tutkimuskysymyksiimme vastaukset. Kuitenkin tutkimuksen tehtyämme nousi esille asioita, joihin jälkikäteen ajateltuna olisi voinut vielä tarkemmin haastatteluissa paneutua. Haastattelussa olisi voinut selvittää tarkemmin esimerkiksi haastateltavien tietoisuutta inflaation vaikutuksesta heidän säästöihinsä ja velkaansa. Lisäksi olisi voinut selvittää haastateltavien opintolainan sijoittamismahdollisuuksia inflaatiolta suojautumista ajatellen.

6.3 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksen uskottavuus ja luotettavuus perustuu siihen, että tutkimus tehdään eettisesti ja hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen (Tuomi & Sarajärvi 2009, 132). Tutkimuksen on tarkoitus tuottaa merkityksellistä tietoa tutkimuksen aiheesta ja tarkentaa, kenelle tutkimuksesta on hyötyä ja miltä kannalta. Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu myös muun muassa se, että tutkimuksessa ja sen eri vaiheissa painotetaan tarkkuutta, rehellisyyttä ja huolellisuutta. Tutkimuksessa tekemiä eettisiä valintoja on myös tuotava esiin tutkimuksen raportoinnissa avoimesti, sekä perusteltava ja arvioitava näitä valintoja. Virheiden raportointi on myös tärkeää, kuten vaikeiden valintojenkin. Tutkimustuloksia ei myöskään saa vääristellä. (Vuori n.d.c.)

Olemme opinnäytetyössämme tuoneet esille rehellisesti ja huolellisesti, miten tutkimustulokset kerätään ja käsitellään ja näitä on noudatettu. Johdannossa on määritelty myös tutkimuksen merkityksellisyys ja hyödyllisyys työelämän kannalta. Teemahaastattelut on toteutettu myös eettisesti ja luotettavasti. Haastateltavia ei ole ohjailtu haastattelussa, jolloin meidän ennako-oletuksemme eivät ole tulleet esille tutkimuksessa, vaan haastateltavat ovat saaneet kertoa asioista vapaasti. Teemahaastatteluissa tulisi tehdä jatkokierroksia haastateltaville, kun uusia kysymyksiä herää tutkimukseen liittyen. Emme kuitenkaan järjestäneet uusintahaastatteluita, vaan muutamassa epäselvässä asiassa olimme jälkikäteen yhteydessä sähköpostitse haastateltaviin. Muutamassa haastattelussa vuorovaikutus haastateltavan kanssa jäi hieman vähäisemmäksi, mikä on saattanut vaikuttaa aineiston luotettavuuteen. Valmiita kysymyksiä seurattiin näissä tapauksissa liian tar-

kasti, koska ensimmäiset haastattelut olivat jännittäviä ja uusia tilanteita meille. Kuitenkin haastatteluiden edetessä vuorovaikutus parani ja haastattelut olivat enemmänkin vapaata keskustelua, joita teemahaastattelurunko ohjasi. Haastateltavat koostuivat meille ennestään tuntemattomista sekä tutuista ihmisistä. Ennestään tutut haastateltavat voisivat vaikuttaa tutkimuksen eettisyyteen. Kuitenkin aineistoa analysoidessa haastateltavia ja vastauksia oli vaikea yhdistää, koska niitä oli runsaasti ja analyysivaiheessa haastateltavat nimettiin vain numeroilla. Osan haastateltavien suhde meihin ei siis tuota eettisiä haasteita tässä tapauksessa.

Eettisten periaatteiden mukaan on myös kunnioitettava haastateltavien yksityisyyttä ja itsemääräämisoikeutta. Kenellekään haastateltavalle ei saa tulla myöskään haittaa tutkimuksen tekemisestä. Haastateltavien tasa-arvoinen kohtelu on myös tärkeää eettisestä näkökulmasta katsottuna. Vaikka tutkimusentekijän omat mielipiteet eroaisivat haastateltavien mielipiteistä, ei sen pidä tutkimuksessa näkyä. Tutkimuslaitoksilla ja korkeakouluilla on lisäksi omat ohjeistukset esimerkiksi tietosuojasta ja muista yleisistä käytänteistä liittyen tutkimukseen ja sen eettisyyden arviointiin. (Vuori n.d.c) Tämän opinnäytetyön tutkimusta varten on myönnetty tutkimuslupa Jamkilta. Tutkimuslupaa varten on laadittu myös aineistonhallintasuunnitelma ja tietosuojaseloste, jossa käsitellään huolellisesti, miten henkilötietoja käytetään, ja miten aineistoja käsitellään tutkimuksen aikana ja sen päätyttyä. Tutkimuksessa ei juurikaan käsitellä henkilötietoja osallistuneista, jolla varmistimme sen, että heitä ei voi tunnistaa vastauksista. Myös haastatteluiden alussa kerrottiin haastateltaville, miten henkilötietoja ja haastattelusta syntyneitä aineistoja käsitellään, kysyttiin lupaa videoida ja tallentaa haastattelu sekä pyydettiin lupaa olla yhteydessä sähköpostitse, mikäli myöhemmässä vaiheessa herää jotain kysyttävää.

Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta on vaikeampi arvioida kuin kvantitatiivisen tutkimuksen. Luotettavuusmittarit, jotka ovat syntyneet luonnontieteissä eivät sovi hyvin yhteiskuntatieteisiin, joissa on tutkimuskohteena ihminen. Tämä johtuu siitä, että ihminen tuntee ja ajattelee eri tavoin, eikä toimi aina samalla tavalla. Validiteetti ja reliabiliteetti ovat käsitteitä, joita käytetään luotettavuuden arviointiin kvantitatiivisessa tutkimuksessa. Näitä käsitteitä ei voida soveltaa kuitenkaan suoraan laadulliseen tutkimukseen. (Kananen 2010, 68-69.) Laadullisen tutkimuksen luotettavuuskriteereitä ovat arvioitavuus tai dokumentaatio, tulokinnan ristiriidattomuus, luotettavuus tutkitun kannalta sekä miten tutkimustulokset saturoivat (Kananen 2010, 71).

Tärkeää tutkimuksen luotettavuuden lisäämisessä on asioiden dokumentointi. Esimerkiksi opinnäytetyössä tiedonkeruu-, analysointi ja tulkintamenetelmät kannattaa kirjata ylös sekä perustella tehdyt valinnat hyvin. Erilaisiin menetelmiin kannattaa perehtyä jo etukäteen, jolloin löydetään opinnäytetyön tutkimukseen soveltuva menetelmä. (Kananen 2010, 69.) Tämän opinnäytetyön tutkimuksen menetelmien valitseminen oli hieman vaikeaa, ja analysointimenetelmiä onkin muutettu opinnäytetyön edetessä alkuperäisestä suunnitelmasta. Analyysimenetelmää muutettiin kuitenkin sen vuoksi, että se oli vielä hieman epäselvää suunnitteluvaiheessa. Tutkimuksen tehtyä tulimme siihen tulokseen, että toinen analyysitapa sopisi aineistolle paremmin ja saisimme tulokset tulkittua ja kirjoitettua auki paremmin.

Aineiston tulkitseminen voi olla haastavaa ja samasta aineistosta voi tehdä lukuisia eri tulkintoja eri tarkastelukulmaa tai tutkimusongelmaa käyttämällä. Syntyneen aineiston tulkinnan voi kuitenkin varmistaa käyttämällä kahta tutkijaa. Jos kummatkin tulevat samaan johtopäätökseen tuloksista, lisää se tutkimuksen luotettavuutta. Tästä tilanteesta käytetään myös nimitystä tulkinnan ristiriidattomuus, joka on eräänlainen reliabiliteetti. (Kananen 2010, 69-70.) Tämän opinnäytetyön tutkimuksessa oli kaksi tutkijaa, joka mahdollisti tulkinnan ristiriidattomuuden. Aineistoja tulkittaessa pysyttiin vahvasti tutkimusongelmassa, jolloin tulkinnat vastaavat tutkimusongelmaan ja -kysymyksiin.

Yksi tapa lisätä luotettavuutta, on tarkastuttaa aineisto ja tulkinta tutkittavilla. Tutkittava lukee tekstin sekä tulkinnan ja tulokset, jonka jälkeen hän vahvistaa, pitävätkö ne paikkaansa vai eivät. Jos tutkittava vahvistaa tietojen oikeellisuuden, on tutkimus luotettava tutkittavan kannalta. (Kananen 2010, 70.) Triangulaatiota voidaan käyttää myös keinona vahvistaa aineiston luotettavuutta. Se tarkoittaa, että luotettavuutta tulkinnalle voidaan lisätä muiden aineistojen avulla, jotka tukevat tulkintaa. (Kananen 2015, 354.) Tämän tutkimuksen tuloksia ei koettu tarpeelliseksi tarkistuttaa tutkittavilla. Se olisi ollut myös haastavaa, koska tutkimustuloksien läpikäynnistä ei juuri-kaan voi itseään tunnistaa, koska haastateltavia oli useita. Opinnäytetyöstä löytyy kuitenkin teoriaa, joka tukee tutkimuksen tuloksia.

Myös aineiston saturaatio on yksi käsite, josta puhutaan laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa. Se tarkoittaa sitä, että havaintoyksikköjä eli haastateltavia otetaan tutkimukseen niin kauan, kun ne tuovat jotain uutta tutkimukseen. Eli kun haastatteluissa saadut vastaukset alkavat

toistamaan itseään, on saavutettu niin sanottu kylläntymispiste. (Kananen 2010, 70.) Tähän tutkimukseen osallistui 10 vapaaehtoista Jamkin liiketalouden päiväopiskelijaa, jotka olivat aloittaneet opiskelunsa vuonna 2020 tai 2021. Haastateltavien määrä koettiin riittäväksi, ja näin monen osallistuminen olikin positiivinen yllätys. Haastattelut eivät kuitenkaan saturoineet tarpeeksi, koska tietynlaista toistuvuutta kaikissa vastauksissa ei ollut, useissa kyllä. Analysoidessa saimme paljon erilaisia mielipiteitä haastattelukysymyksiimme. Saimme myös paljon hyviä ja laadukkaita vastauksia, joita pääsimme hyödyntämään tutkimukseen. Kuitenkaan yleistettävyyttä ei ole mahdollista, koska haastateltavia oli melko vähän suhteessa kaikkiin mahdollisiin tutkittaviin, jotka sopivat rajaukseen. Kaikkia rajaukseen sopivia opiskelijoita emme edes päässeet rekrytoimaan haastateluun, koska kaikki eivät ole sallineet opiskelijasähköpostiaan luovutettavaksi eteenpäin. Toisaalta laadullisella tutkimuksella pyritäänkin tuomaan mielipiteitä ja kokemuksia esille, eikä niinkään yleistämään. Mielestämme 10 haastateltavaa oli hyvä määrä siihen, että erilaisia mielipiteitä ja kokemuksia saatiin nostettua esille tutkimuksen tuloksissa.

Opinnäytetyön tekemiseen käytettiin runsaasti erilaisia lähteitä, jotka tukivat tutkimusta ja sen luotettavuutta. Lähteitä haettiin ja löydettiin erilaisista paikoista. Lähteiden hakuun käytettiin muun muassa Jyväskylän ammattikorkeakoulun kirjastoa ja Janet.fi palvelua. Myös Keski-Kirjastojen sivuja on käytetty lähteiden hakemiseen. Osa lähteistä on tullut vastaan ajankohtaisia uutisia seurattaessa ja joistain asioista on haettu tietoa internetin hakukoneita hyödyntäen. Pääasiassa kaikki lähteet olivat tuoreita, esimerkiksi erilaiset uutiset ja tutkimukset korkojen noususta ja opiskelijoiden taloudellisesta tilanteesta sekä ajantasaiset tiedot opintotuesta. Tutkimuksen teoria ja itse tutkimus kulki käsi kädessä opinnäytetyössä. Kuitenkin pitkään muuttumattomana pysyvä tieto, esimerkiksi inflaation käsitteen määrittelemiseen tai tutkimusasetelman teoriaan liittyen, mahdollisti vanhempien lähteiden käytön. Tieto ei muutu miksiäkään, joten hyväksi todetut tietokirjat olivat hyviä lähteitä näiden teorioiden selittämiseen. Joissakin lähteissä, esimerkiksi joidenkin pankkien sivustoilla, oli kuitenkin kaupallista mainontaa, jossa itse asian lisäksi kehoitettiin käyttämään kyseisen yrityksen palveluita. Tämä saattaa joissakin tapauksissa heikentää kyseisten lähteiden luotettavuutta. Emme kuitenkaan kokeneet sen heikentävän tässä tapauksessa lähteiden luotettavuutta. Opinnäytetyössä ei ole käytetty kansainvälisiä lähteitä, koska emme kokeneet niitä tarpeellisiksi aihetta ajatellen. Opinnäytetyössä tutkittiin kuitenkin Suomen tilannetta ja Suomen opintolainaa.

Lähteet

Aaltonen, L. 2017. Kannattaako opintolainaa ottaa? Kysyimme kahdelta opiskelijalta ja pankin asiantuntijalta. Artikkele. OP Media. Viitattu 14.3.2023. <https://www.op-media.fi/elamantilanne/opiskelu/kannattaako-opintolainaa-ottaa-kysyimme-kahdelta-opiskelijalta-ja-pankin-asiantuntijalta/>

Enimmäistukiaika ammattikorkeakouluopinnoissa. 2023. Tiedot Kelan verkkosivulla. Viitattu 10.5.2023. <https://www.kela.fi/opintotukiaika-amk-opinnot>

Etäopinnot ja yksinäisyys ovat koetelleet korkeakouluopiskelijoita. 2021. Thl.fi Tiedoite. Viitattu 18.4.2023. <https://thl.fi/fi/-/etaopinnot-ja-yksinaisyys-ovat-koetelleet-korkeakouluopiskelijoita>

Euribor-korko. 2023. Euribor.fi. Viitattu 11.4.2023. <https://euribor.fi/euribor-korko/>

Euriborkorot päivittäin. 2023. Tilasto. Suomen Pankki. Sivua päivitetty 9.5.2023. Viitattu 9.5.2023. https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/korot/kuviot/korot_kuviot/euriborkorot_pv_chrt_fi/

Faktaa opintotuesta. N.d. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 25.4.2023. <https://okm.fi/faktaa-opintotuesta>

Günther, K & Hasanen, H. N.d. Tutkimuksen suunnittelu. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tietoarkisto. Viitattu 11.5.2023. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-prosessi/tutkimuksen-suunnittelu/>

Inflaatio 5,6 % elokuussa 2023. 2023. Tilastokeskuksen tiedote elokuun 2023 kuluttajahintaindeksistä. Jukkaistu 14.9.2023. Viitattu 10.10.2023. <https://www.stat.fi/julkaisu/cl8bfxd9g5gdr0bvy4hf7703s>

Kananen, J. 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas - näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kiihtyvä inflaatio – miten suojautua siltä? 2022. Blogikirjoitus POP Pankin nettisivuilla. 17.1.2022. Viitattu 29.9.2023. <https://www.poppankki.fi/blogi/kiihtyva-inflaatio-miten-suojautua-silta>

Korkeakouluopintojen edistyminen. 2023. Tiedot Kelan verkkosivulla. Viitattu 16.5.2023. <https://www.kela.fi/opintojen-edistyminen-korkeakouluopinnot>

Korkoavustus. 2023. Tiedot Kelan verkkosivulla. Viitattu 13.3.2023. <https://www.kela.fi/korkoavustus>

Korot nousevat – mitä tehdä? N.d. Nordic Bankin verkkosivut. Viitattu 10.10.2023. <https://nordicbank.fi/korot-nousevat-mita-tehda/>

Kortela, T. 2023. Miten korkealle korot voivat nousta? Artikkel. OP Media. Viitattu 12.4.2023. <https://www.op-media.fi/puheenvuorot/miten-korkealle-korot-voivat-nousta/>

Kuinka opiskelija selviää taloudellisesti? Kolmen opiskelijan kuukausibudjetti lukuina. 2021. Blogi-kirjoitus. Blogs.lut.fi. Viitattu 24.4.2023. <https://blogs.lut.fi/abitiimi/kuinka-opiskelija-selviaa-taloudellisesti-kolmen-opiskelijan-kuukausibudjetti-lukuina/>

Lahtinen, I. 2021. Opintotuen historian nykypäivä ja tulevaisuus. Dokumentti. Kela. Viitattu 9.3.2023. <https://www.kela.fi/documents/20124/410405/optuhistoria.pdf/95f1c5ae-634c-6f1c-dc99-40131f27cd8f?t=1671794799690>

Lindholm, T. & Kettunen, J. 2019. Globaali kansantalous. Keuruu: Edita Publishing.

Macgilleon, T. 2019. Opiskelijajärjestöt: Niukka toimeentulo pakottaa velkaantumaan ja aiheuttaa mielenterveysongelmia. Uutinen Ylen verkkosivulla. Viitattu 3.5.2023. <https://yle.fi/a/3-10756699>

Mikä on inflaatio ja mitä sinun tulee tietää? 2023. Tact Finance Oy:n Saldon blogiteksti. Julkaistu 6.4.2023. Viitattu 12.4.2023. <https://www.saldo.com/fi-fi/blog/mika-on-inflaatio/>

Miten inflaatio vaikuttaa lainaan? N.d. Nordicbank.fi. Viitattu 29.9.2023. <https://nordicbank.fi/miten-inflaatio-vaikuttaa-lainaan/>

Mitä marginaalikorko tarkoittaa? N.d. Korkotutka.fi. Viitattu 12.4.2023. <https://korkotutka.fi/marginaalikorko/>

Mitä on inflaatio? N.d. Euroopan keskuspankin kotisivut. Viitattu 12.4.2023. https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/what_is_inflation.fi.html

Mänty, S. 2022. Mikä korko kannattaa valita opintolainaan? 12 kk:n euriborille on halvempi vaihtoehto, mutta silti sen valitsee vain ani harva. Artikkel. Talouselämä.fi. Viitattu 18.4.2023. <https://www.talouselama.fi/uutiset/mika-korko-kannattaa-valita-opintolainaan-12-kkn-euriborille-on-halvempi-vaihtoehto-mutta-silti-sen-valitsee-vain-ani-harva/3e7c04e3-d7e9-4085-8d4c-22168e75bc45>

Näveri, N. & Viita K. 2023. Opintolainan kuukausilyhennys voi nousta jopa 100 euroa – testaa Ylen laskurilla, miten korko muuttaa sinun lainaasi. Uutinen Ylen verkkosivulla. Viitattu 11.4.2023. <https://yle.fi/a/74-20014600>

Opintolaina. 2023a. Tiedot Kelan verkkosivulla. Viitattu 7.3.2023. <https://www.kela.fi/opintotuki-opintolaina>

Opintolaina. 2023b. Kirjoitus Talouteni verkkosivulla. Viitattu 7.3.2023. <https://www.talouteni.fi/laina/pankkilaina/opintolaina>

Opintolaina. N.d. Op.fi. Viitattu 9.3.2023. <https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/lainat-ja-asunnot/opintolaina?opsite=opmedia%3Araha%3A%2Fomat-rahast%2Flainat%2Fopintolainan-suosio-ei-hiivu--opintolainahyvitys-on-mainio-houkutin%2F>

Opintolainahyvityksen määrä ja maksaminen. 2023. Tiedot Kelan verkkosivulla. Viitattu 13.3.2023. <https://www.kela.fi/opintolainahyvitys-maara-ja-maksaminen>

Opintolainahyvitys. 2023. Tiedot Kelan verkkosivulla. Viitattu 13.3.2023. <https://www.kela.fi/opintolainahyvitys>

Opintolainan korko. N.d. Korkotutka.fi. Viitattu 19.9.2023. <https://korkotutka.fi/opintolainan-korko/>

Opintolainan korot ja lyhennykset. 2023. Tiedot Kelan verkkosivulla. Viitattu 13.3.2023. <https://www.kela.fi/opintolaina-korot-ja-lyhennykset>

Opintolainan määrä. 2023. Tiedot Kelan verkkosivulla. Viitattu 7.3.2023. <https://www.kela.fi/opintolaina-maara-ja-maksaminen>

Opintolainan takaisinmaksu. 2023. Nordea.fi Viitattu 13.3.2023. <https://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/palvelumme/lainat/opintolaina/opintolainan-maksuohjelma.html>

Opintolainoja nostettiin huomattavasti aiempaa enemmän. 2022. Tilasto. Suomen Pankki. Viitattu 14.2.2023. https://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot2/tilastotiedotteet_fi/rahalaitosten-tase/2022/opintolainoja-nostettiin-huomattavasti-aiempaa-enemman/

Opintolainoja nostettiin yhä runsaasti koronnoususta huolimatta. 2023. Tilasto. Suomen Pankki. Viitattu 14.3.2023. https://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot2/tilastotiedotteet_fi/rahalaitosten-tase/2023/opintolainoja-nostettiin-yha-runsaasti-koronnoususta-huolimatta/

Opintoraha. 2023. Tiedot Kelan verkkosivulla. Viitattu 25.4.2023. <https://www.kela.fi/opintotuki-opintoraha>

Opintorahan verotus. 2023. Tiedot Kelan verkkosivulla. Viitattu 25.4.2023. <https://www.kela.fi/opintoraha-verotus>

Opintotukiaika. 2023. Tiedot Kelan verkkosivulla. Viitattu 10.5.2023. <https://www.kela.fi/opintotuki-opintotukiaika>

Opintotukijärjestelmä. N.d. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 25.4.2023. <https://okm.fi/opintotukijarjestelma>

Opintotukijärjestelmän kehitys. N.d. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 25.4.2023. <https://okm.fi/opintotukijarjestelman-kehitys>

Opintotukilaki. 21.1.1994/65. Finlex.fi. Viitattu 14.3.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940065#L2P15b>

Opiskelijan omat tulot. 2023. Tiedot Kelan verkkosivulla. Viitattu 25.4.2023. <https://www.kela.fi/opintotuki-omat-tulot>

Opiskelijan talous, osa 1: Näin teet kuukausibudjetin. 2021. HOAS. Viitattu 12.12.2023. <https://hoas.fi/2021/11/15/opiskelijan-talous-osa-1-nain-teet-kuukausibudjetin/>

Opiskelijan tuet. N.d. Korkeakouluopiskelijat.fi. Viitattu 10.5.2023. <https://korkeakouluopiskelijat.fi/opiskelijan-tuet/>

Opiskelijatutkimus. 2023. Tradenomiopiskelijat. Viitattu 12.12.2023. https://www.tradenomi.fi/site/assets/files/20157/opiskelijatutkimus_2023-viimeinen-digi-1.pdf

Perustoimeentulotuki opiskelijalle. 2023. Tiedot Kelan verkkosivulla. Viitattu 3.5.2023. <https://www.kela.fi/toimeentulotuki-opiskelijat>

Pitkänen, L., Sarajärvi, R & Lähteenmäki, L. 2023. Inflaatio osuu kipeästi opiskelijoiden elämään – kaksi asiaa vaikeuttavat nyt arkea ja tulevaisuutta. Uutinen Ylen verkkosivulla. Viitattu 24.4.2023. <https://yle.fi/a/74-20022324>

Pohjoinen, S. 2022. Opiskelijat sinnittelevät nyt todella tiukassa tilanteessa, kun elämisen hinta nousee – näin kannattaa toimia, jos tilillä on vain 10 euroa. Uutinen Ylen verkkosivuilla. Viitattu 19.4.2023. <https://yle.fi/a/3-12599226>

Pohjola, M., Pekkarinen, J. & Sutela, P. 2006. Taloustiede. Porvoo; Helsinki: WSOY Oppimateriaalit.

Prime-korko. N.d. Korkotutka.fi. Viitattu 10.5.2023. <https://korkotutka.fi/prime-korko/>

Rautesalo, T., Kilpeläinen, A-M. & Lehtonen, T. 2022. Kelan opintoetuustilasto 2021/22. Kela. Viitattu 14.3.2023. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/350892>

Saaranen, P., Koltola, E. & Pösö, J. 2016. Liike-elämän matematiikka. 11. p. Helsinki: Edita. Viitattu 11.4.2023. <https://janet.finna.fi/Record/jamk.993180634806251?sid=2927372154>

Sorsa, V. 2020. Opintolainan suosio ei hiivu – opintolainahyvitys on mainio houkutin. Op.fi. Viitattu 9.3.2023. <https://www.op-media.fi/omat-rahlat/lainat/opintolainan-suosio-ei-hiivu--opintolainahyvitys-on-mainio-houkutin/>

Suomen talletuspankkien viitekorkoja ja 12kk euribor. 2023. Tilasto. Suomen Pankki. Viitattu 12.4.2023. https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/korot/kuviot/korot_kuviot/viitekorot_chrt_fi/

Taloudellinen mielenrauha 2023: lainoista selviäminen huolettaa opiskelijoita merkittävästi aiempaa enemmän. 2023. Lehdistötiedote. Danskebank.fi. Viitattu 29.8.2023. <https://danskebank.com/fi/uutiset/uutisarkisto/press-releases/2023/22082023>

Tammikuussa opintolainoja nostettiin enemmän kuin koskaan aikaisemmin. 2021. Tilasto. Suomen Pankki. Viitattu 14.3.2023. <https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/rahalaitosten-tase-lainat-ja-talletukset-ja-korot/tiedotehistoria/2021/tammikuussa-opintolainoja-nostettiin-enemman-kuin-koskaan-aikaisemmin/>

Tikkanen, E & Vartia, P. 2006. Taloudellista pääomaa: johdatus kansantalouteen. 5. p. Helsinki: Taloustieto.

Toimeentulo. N.d. Artikkel. Nyyti.fi. Viitattu 3.5.2023. <https://www.nyyti.fi/opiskelijoille/opi-ela-mantaitoa/opiskelu/toimeentulo/>

Tukiajan pidennys. 2023. Tiedot Kelan verkkosivulla. Viitattu 10.5.2023. <https://www.kela.fi/opin-totukiaika-tukiajan-pidennys>

Tuomi, J & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. p. Helsinki: Tammi.

Uusien opintolainojen keskipörkö lähellä nollaa — opintolainakanta ylitti 5 mrd. euroa. 2021. Tiedote. Suomen Pankki. Viitattu 10.5.2023. <https://www.sttinfo.fi/tiedote/uusien-opintolainojen-keskipörkö-lahella-nollaa-opintolainakanta-ylitti-5-mrd-euroa?publisherId=1865&releaseId=69920149>

Virtanen, J. 2023. Opintovelallisten määrän kasvu hidastui: ”Tulevaisuuden-näkymät ovat heikentyneet ja korkotaso noussut”. Artikkel. Helsingin sanomat. Viitattu 10.5.2023. <https://www.hs.fi/talous/art-2000009556099.html>

Vuorela, H. 2022. Opiskelijoiden toimeentulo ei helpotu lähiaikoina – kallis sähkön hinta saattaa tyhjentää Nekalan ja Pispalan opiskelijoista ensi talvena. Uutinen. Moreenimedia. Viitattu 3.5.2023. <https://moreenimedia.fi/2022/10/25/opiskelijoiden-toimeentulo-ei-helpotu-lahiaikoina-kallis-sahkon-hinta-saattaa-tyhjentaa-nekalan-ja-pispalan-opiskelijoista-ensi-talvena/>

Vuori, J. N.d.a. Johdanto: tutkimusasetelman rakentaminen. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tietoarkisto. Viitattu 11.5.2023. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusasetelma/tutkimusasetelman-rakentaminen/>

Vuori, J. N.d.b. Laadullinen sisällönanalyysi. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tietoarkisto. Viitattu 11.10.2023. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/laadullinen-sisallönanalyysi/>

Vuori, J. N.d.c. Tutkimusetiikka ihmistieteissä. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tietoarkisto. Viitattu 27.9.2023. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusetiikka/tutkimusetiikka-ihmistieteissa/>

Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi (YKHI), kuukausitiedot, 2015M01-2023M08. 2023. Tilasto. Tilastokeskus. Viitattu 4.10.2023. https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_khi/statfin_khi_pxt_11xh.px/chart/chartViewLine/

Ylä-Anttila, A. 2023. Korkojen nousu ajoi asuntovelalliset pohtimaan vaihtoehtoja – Pankit kertovat, mikä korko nyt kiinnostaa asiakkaita. Artikkel. Talouselämä.fi. Viitattu 12.4.2023. <https://www.talouselama.fi/uutiset/korkojen-nousu-ajoi-asuntovelalliset-pohtimaan-vaihtoehtoja-pankit-kertovat-mika-korko-nyt-kiinnostaa-asiakkaita/df342bac-7587-4b3d-ab2d-be2f97fe72fc>

Liitteet

Liite 1. Teemahaastattelurunko

Teema 1. Elämäntilanne

- Kuvaile elämäntilannettasi tällä hetkellä?
- Mikä on tämänhetkinen asuinkaupunkisi ja asumismuoto sekä asuinkumppanit?
- Kuvaile opintojesi tämänhetkistä tilannetta?

Teema 2. Taloudellinen tilanne

- Kuvaile sitä, miten olet rahoittanut elämäsi opintojen aikana eri vaiheissa.
- Kuinka riittäväksi koet toimeentulosi?
- Miten taloudellinen tilanteesi vaikuttaa elämääsi ja opiskeluusi?
- Oletko varautunut jotenkin muutoksiin taloudellisessa tilanteessasi?
- Onko sinulla ollut ennako-oletuksia taloudellisesta tilanteesta ennen opiskeluja ja ovatko ne muuttuneet jotenkin?

Teema 3. Opintolaina

- Missä vaiheessa olet nostanut opintolainaa?
- Mikäli lainannostaminen on muuttunut jollain tavoin, niin mistä se on johtunut?
- Millainen motiivi sinulla on ollut nostaa opintolainaa?
- Kerro, millaisia ajatuksia sinussa herättää oman opintolainasi summa.
- Kerro, mitä ajatuksia herättää opintolainan takaisinmaksu.
- Millaisia ajatuksia herättää opintolainahyvitys?

Teema 4. Korke

- Minkälainen käsitys sinulla on tämänhetkisestä korkotilanteesta?

- Oletko tietoinen, miten korkojen nouseminen vaikuttaa opintolainasi? (Mikäli haastateltava on tietoinen muuttuneesta korkotilanteesta, niin miten muuttunut korkotilanne on vaikuttanut lainannostokäyttäytymiseen?)
- Millä tavoin olet reagoinut korkojen nousuun opintojen rahoittamiseksi eli oletko pyrkinyt jollakin tavoin muuttamaan käyttäytymistä korkojen nousun johdosta?
- Mikä korko opintolainallasi on? Miten päädyit tähän valintaan?
- Koetko opintolainan edelleen taloudellisesti järkeväksi ratkaisuksi? Perustelut
- Oletko arvioinut lainannostoon liittyviä riskejä korkojen noustessa ja jos olet niin millä tavoin?

Teema 5. Tulevaisuus

- Millaisia ajatuksia sinulla on tästä eteenpäin opintoaikasi rahoittamisen suhteen? Oletko harkinnut uusia rahoitusvaihtoehtoja ja jos olet, niin mitä?
- Millainen näkemys sinulla on opintolainan nostamisesta jatkoa ajatellen?
- Mikäli jatkossa aiot nostaa vielä opintolainaa, niin mikä motiivi sinulla on sen nostamiseen?
- Millaisena näet työllisyysnäkymät opintojen jälkeen?
- Minkälaisia töitä toivoisit/haluaisit opintojen jälkeen tehdä?